всеукраїнська громадсько-політична і літературна газета

КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ

Видається у Сімферополі | № 31 (82) | Субота, 6 серпня 1994 р. | Ціна договірна

Сьогодні в номері:

2 стор.
Які ідеї обстоює О. Солженіцин.

3 стор.
До ювілею поета.

4 стор.
Цікавинки.
Програма телебачення.

ЄДНАЮТЬСЯ ЖУРНАЛІСТИ КРИМУ

2 серпня в Сімферополі відбулась установча конференція Кримської спілки вільних журналістів, створення якої було задекларовано 25 квітня ц.р.

Голова координаційної ради по підготовці проведення конференції Л. Буджурова повідомила колег-журналістів, яких було понад 40, про те, що створенню КСВЖ передували консультації з багатьма впливовими міжнародними організаціями, зокрема «Центром плюралізму в Східній Європі» та ін.

Створення КСВЖ необхідне в першу чергу для допомоги в здійсненні професійної діяльності журналістів, захисту їхніх прав та свобод, а також в зв'язку з прямою загрозою демократії та свободи слова в Криму внаслідок безвідповідальних дій державних та громадських структур.

Установча конференція прийняла статут Кримської спілки вільних журналістів і обрала керівні органи: голову, заступників, Координаційну та Велику Раду. Головою Спілки обрано Лілю Буджурову — депутата ВР Криму, редактора газети «Авдет».

Згідно з прийнятим на конференції статутом, КСВЖ є «добровільне, позапартійне, професійно-творче об'єднання працівників засобів масової інформації». Мета спілки полягає «в наданні допомоги журналістам у виконанні їхніх професійних обов'язків, захисту їхніх професійних та юридичних прав, сприяння творчому зростанню та становленню. КСВЖ спрямовує творчі зусилля своїх членів на сприяння зміцненню демократії, забезпечення прав громадян на інформацію, дотримання в суспільстві свободи слова, посилення рівноправного інформаційного обміну, поліпшення умов роботи журналістів, дотримання колегами кодексу журналістської етики».

Конференція прийняла Заяву КСВЖ, текст якої наводиться нижче.

С. ПАВЛІВ.

ЗАЯВА
Кримської спілки вільних журналістів

Тиск, що чиниться останнім часом у Криму на засоби масової інформації, в тому числі на телебачення й радіо, зв'язаний зі спробами знищити опозиційну до правлячого блоку «Росія» пресу, викликає тривогу серед тих журналістів, які незалежно від політичних переконань і національності прагнуть відстоювати право всіх на вільне висловлення своєї точки зору на процеси, що відбуваються на півострові.

Ми переконані, що рішення ВР Криму про створення республіканської ради з питань телебачення і радіомовлення з наданням їй тільки наглядацьких функцій і про скасування постанов Ради Міністрів Криму та ВР Криму про державну телерадіокомпанію «Крим» є не що інше, як спроба запровадити цензуру і монополізувати засоби масової інформації. Ми також переконані, що все це зроблено тільки з однією метою: розправитися з цими журналістами, чия загальнодемократична позиція і політичні переконання суперечать ідеологічним установкам сил, які прийшли до влади. При цьому чиняться дії, що порушують одне з основоположних прав людини — право на одержання і вільне використання інформації, порушуються закони, в тому числі конституції України і Криму, закон України «Про засоби масової інформації».

Кримська спілка вільних журналістів заявляє, що методи боротьби, обрані по-більшовицькому настроєним кримським керівництвом щодо засобів масової інформації, суперечать принципам побудови демократичної правової держави. Це загрожує відродженням тоталітаризму на нашому півострові, а отже насильницьким запровадженням однодумства в громадську свідомість.

Кримська спілка вільних журналістів звертається із закликом до всіх засобів масової інформації не допустити порушення прав людини, прав журналістів на свободу слова і свободу друку.

Прийнято установчими зборами Кримської спілки вільних журналістів.

2 серпня 1994 року, м. Сімферополь.

НАШІ ЗЕМЛЯКИ

Таміла Петрівна Сизова — головний пивовар Сімферопольського пивобезалкогольного комбінату «Крим», родом з Хмельниччини. У 1982 році закінчила Київський технологічний інститут і дістала призначення на новий пивзавод у Сімферополі. За 12 років натхненної праці вона пройшла від варщика до головного пивовара комбінату. Затим прийшла повага і авторитет усього колективу підприємства. Разом з нею на комбінаті працюють десятки українських спеціалістів по виробництву пива та інших безалкогольних напоїв.

Фото К. ДУДЧЕНКА.

ВЯЧЕСЛАВ ЧОРНОВІЛ:
«МИ — ДЕРЖАВА ЄВРОПЕЙСЬКА»

Лідер Руху підбив підсумки роботи першої сесії Верховної Ради та проаналізував зміну керівництва держави.

На прес-конференції Руху Вячеслав Чорновіл порівняв результати роботи першої сесії Верховної Ради попереднього та нинішнього скликань. Воно було явно не на користь нових депутатів. Попри те, що чотири роки тому національно-демократичним силам протистояла комуністична «група 239», навіть організаційні питання вирішувалися набагато успішніше.

Тоді, наголосив лідер Руху, Верховна Рада ухвалила декілька доленосних документів та законів, зокрема, Декларацію про державний суверенітет і закон про економічну самостійність України. Нині ж нардепи працювали практично вхолосту. І кількісно, і якісно нова Верховна Рада є неповноцінною. Що ж до того, з чим ішли на вибори представники лівих сил — соціальний захист і добробут, — то чи чув хтось від них це в сесійній залі?

Взагалі повторні вибори засвідчили цілковиту поразку червоного блоку. Жоден його висуванець не здобув довір'я виборців навіть на сході та півдні. Час українських лівих сплинув: практично всі переконалися в демагогічності їхніх гасел. Тому, як підкреслив Вячеслав Чорновіл, посилилися намагання комуно-соціалістів обмежити повноваження президента.

Намітилася також конфронтація президента з керівниками законодавчої та виконавчої влади. Леонідові Кучмі разом з президентством дістався й готовий уряд, сформований Олександром Морозом та Віталієм Масолом. Вячеслав Чорновіл прокоментував чутки про те, що протягом міжсесійного періоду президентська команда планує видати серію указів, перебравши на себе повноваження Верховної Ради. На його думку, це може призвести до непередбачуваних наслідків.

Коли журналісти порушили питання українсько-російського співробітництва, то лідер Руху заявив про нереальність повернення України до нового союзу. Адже й Олександр Мороз і Леонід Кучма в усіх виступах і заявах наголошують, що Україна — держава незалежна. Однак це не означає, що вони не робитимуть спроб зорієнтувати її розвиток на Схід. «А ми — держава європейська. Навіть центр Європи знаходиться на нашій території», — підсумував Вячеслав Чорновіл.

Тарас ЗАХАРУК.
«РУХ-ПРЕС».

ПРО ПОВСТАННЯ В'ЯЗНІВ ГУЛАГу

Минуло сорок років після найбільшого повстання політв'язнів у системі ГУЛАГу, яке було зафіксоване у Кінгірському таборі, що у Казахстані.

Як пригадує очевидець цієї події жителька міста Калуша Ольга Безрука, «...Бригада жінок перед Великодніми святами 1954 року йшла під конвоєм у нічну зміну розвантажувати вугілля. Назустріч поверталась колона чоловіків. Один з них промовив «Христос воскрес», у відповідь дівчата відповіли «Воістину воскрес». Охоронці відкрили вогонь, кулі якого повалили на землю поранених».

З того часу, а це було 17 травня, розпочалося повстання політв'язнів, яке продовжувалося сорок днів, а 26 червня 1954 року проти повстанців було задіяно хімічну зброю та танки. У результаті звірячої розправи загинуло 500 в'язнів, двісті з яких — дівчата.

Так система совітських посіпак розправлялась з інакомислячими. Але час засвідчив вічність духовного фактору.

ПРАЦЮЮТЬ НА МАЙБУТНЄ

Після виборів Верховної Ради та Президента України Кримський крайовий Рух кількісно зріс. У Сімферополі та Бахчисараї створюються нові осередки, зростає авторитет Руху серед жителів півострова, — зазначалося на раді Кримської організації Руху. В її роботі взяли участь керівник Секретаріату Руху Дмитро Захарук та член Центрального проводу Віктор Цимбалюк. Присутні обговорили та затвердили програму дій організації після виборів в Україні.

Під час консультацій провідників Руху з головою Меджлісу кримських татар Мустафою Джемілєвим та головою Організації кримськотатарського національного руху Ереджером Хайрединовим досягнуто домовленості про співпрацю та узгодження дій.

31 липня в Сімферополі відбулося розширене засідання ради Кримської крайової організації Руху. В обговоренні політичної ситуації, що склалася в Криму, та проблем, котрі хвилюють районні організації Руху, прийняли участь заступник голови Народного Руху України Дмитро Захарук, члени Центрального проводу Віктор Цимбалюк та Юрій Діденко. Крайова рада Руху затвердила основні напрямки діяльності Руху в Криму.

БАТАЛЬЙОН ПРИЙМАЄ ВІТАННЯ

30 липня в Севастополі відбулось урочисте святкування першої річниці з дня заснування комендантського батальйону ВМС України. Привітали моряків шефи з міста Золочева Львівської області, настоятель Севастопольської громади УГКЦ отець Анатолій та заступник командуючого ВМС України контрадмірал М. Костров.

Урочистості пройшли в приязній, доброзичливій атмосфері. Висловлювалася упевненість у тому, що моряки ВМС, в разі потреби, завжди виступлять на захист нашої України.

ЗДОРОВИЙ ГЛУЗД — ЄДИНИЙ ВИХІД

Ситуація в Криму, яка минулої весни стала тупиковою, на думку більшості політологів, з приходом нового Президента України Леоніда Кучми навряд чи одразу ж зможе перейти в якусь нову фазу.

Під час передвиборних баталій майбутній глава держави, розуміючи, що Крим був ахіллесовою п'ятою Леоніда Кравчука, зумів завоювати довіру до себе у жителів півострова. Про це засвідчили результати президентських виборів, під час яких 90 відсотків кримчан проголосувало за Леоніда Кучму. Власне, подібна активність у підтримці екс-прем'єр-міністра пояснюється тим, що передвиборчий марафон Леоніда Даниловича до певного часу мав проросійську орієнтацію. Зрозуміло, це подобалось жителям Республіки Крим, оскільки в екс-прем'єр-міністрові вони вбачали панацею від всіх бід. Думається, вони розраховують на те, що з приходом Л. Кучми півострів отримає або повну незалежність, або стане регіоном, у якому «правити балом» буде Росія.

Поки що перебування Л. Кучми у президентському кріслі засвідчило: новообраний президент України навряд чи захоче, щоби ним керували російські колеги, тим паче впливали на рішення кримського питання. Відчувши всю повноту влади, Леонід Кучма постарається все ж таки зберегти цілісність Української держави. Як вважають спеціалісти, у тому разі, якщо ж президент надасть Криму повну незалежність, то його одразу ж звинуватять у порушенні законів та Конституції Української держави. Думається, такий розвиток подій навряд чи задовольнятиме Леоніда Кучму, оскільки найближчим часом йому слід закріпити свою владу, а подібними діями він може досягти лише протилежного ефекту.

Через деякий час все ж таки слід очікувати певного потепління у відносинах регіону з центром, оскільки і Юрій Мєшков, і Сергій Цеков будуть із більшою повагою ставитись до Леоніда Кучми, ніж до Леоніда Кравчука, хоча б із тієї простої причини, що більшість кримчан голосувало за нинішнього президента. Зрозуміло, що у даному разі можливе припинення «війни указів» президентів, яка велася дотепер. Загалом же, слід надіятись, що переможцем у кримській історії буде не Україна чи Крим, а здоровий глузд.

Олексій БОРОДАЙ.
(Пресова Агенція Новин).

ГРУБЕ ВТРУЧАННЯ

Як повідомила прес-служба комітету «Крим з Україною», опозиційний парламент — Громадянська Рада Криму — звернувся до Верховної Ради, Президента і Генерального прокурора України із заявою у зв'язку з виступом 29 липня ц. р. на сесії кримського парламенту депутата Державної Думи Російської Федерації С. Бабуріна, який припустився антидержавних, антиукраїнських висловлювань про те, що Крим розглядається як «неотъемлемая часть России».

Громадянська Рада Криму розглядає такі виступи офіційних осіб зарубіжної держави як грубе втручання у внутрішні справи суверенної України.

ГРК вимагає:

оголосити депутата Державної Думи РФ С. Бабуріна персоною нон-грата в Україні;

вказати Верховній Раді Криму на неприпустимість розпалювання антиукраїнських, антидержавних настроїв, до того ж із запрошенням емісарів з сусідніх держав.

Прес-служба комітету «Крим з Україною».

НОВИНИ

НАЦІОНАЛІСТИ ВИЯВИЛИСЯ НІПРИЧОМУ

В Бахчисараї голова Меджлісу кримськотатарського народу Мустафа-бей Джемілєв зустрівся з послом США в Україні Вільямом Г. Міллером на його прохання. Під час зустрічі обговорено питання повернення і облаштування кримських татар, політичну ситуацію в Криму і в Україні. Посол підкреслив, що Америка й надалі допомагатиме кримським татарам. Він запевнив, що в разі виникнення напруження між Україною і Росією у зв'язку з Кримом Сполучені Штати виступлять арбітром у цьому спорі. США зацікавлені в збереженні територіальної цілісності і стабільності в Україні.

* * *

В Празі відбулося засідання представників 49 країн — учасниць Гельсінкського договору. Центральне місце на ньому відводилося темі: «Політична ситуація в Криму (Україна). Можливі дії НБСЄ».

Учасники конференції поклали відповідальність за нестабільність на керівників Республіки Крим. В прийнятому рішенні є звернення до властей Криму утриматися від дій, які можуть призвести до погіршення ситуації на півострові.

Кара ХАЙДАР.
м. Бахчисарай.

Виявилися фальшивими кілька письмових погроз від імені українських націоналістів голові дніпропетровської єврейської общини Григорію Королю.

Як встановлено органами Служби безпеки України, погрожували не «патріоти України», а члени іншої... єврейської організації «Міснакдім». Останніх турбувало те, що 72-річний Григорій Король терпимо ставиться до співіснування євреїв і українців, не бачить реальних перепон для злагоди і співробітництва між ними, не агітував євреїв виїжджати в Ізраїль. А це прямо протирічить позиції деяких активістів «Міснакдіму». Одержавши відповідні настанови, вони почали тероризувати мудрого старика. Коли ж не допомогли слова, один з них почав шукати найманця для розправи з «непокірним» Г. Королем. Вчасно розкривши ці наміри, Служба безпеки виявила таке: навмисне приписування українцям розпалювання антисемітизму. В області щороку реєструється велика кількість погроз на адресу євреїв від імені українців, котрі при перевірці виявляються фальшивками.

ВІТАЄМО ЮВІЛЯРА!

Цими днями виповнилося 50 років від дня народження заступника голови Всекримського товариства «Просвіта» ім. Т. Шевченка, невтомного громадського діяча, активіста багатьох добрих справ і починань на українських теренах Криму Павла Романовича Власенка.

З цієї високої нагоди шлемо йому найщиріші побажання козацького здоров'я, довгих літ життя, сімейного щастя і всіляких гараздів, наснаги на нові доброчинні звершення на ниві розвою кримського українства.

Хай щастить вам, любий друже Павле!

Товариство «Просвіта»

Кримська організація Спілки письменників України.

Колектив редакції газети «Кримська світлиця».

ЧУМАКІВ БИ...

Споконвіку українці возили сіль із Криму. Про це завжди знали і старий, і малий. Ще й сусідам завозили. І мали з того неабиякий зиск. Нині ж усе в світі (постсоціалістичному) перевернулося, то й сам Крим залишився без солі.

Саме в розпалі літа, коли люди, і своєю головою здогадуючись, і віце-прем'єром попереджені про майбутню голодну зиму, хотіли б сякий-такий огірок чи помідор засолити, — зась! Не кажемо вже про інші компоненти тої нехитрої технології, як-от цукор, оцет, якісь прянощі — їх, звичайно, також забули, коли бачили, але ж навіть отой найпростіший консервант, сама назва якого асоціюється з Кримом, — так нема ж! І невідомо, коли буде.

Бо, бачте, місцева торгівля — споживча кооперація — на такий «дорогий» продукт не знає, де добути кредити, приватний же бізнес на такий дріб'язок не розмінюється, не в Америці. Інша справа снікерси-марси-жувачки.

Знали б, що так станеться, то вже б самотужки городили по лиманах садки та випарювали б на сонці сіль, було б, може, й на базарі, і в крамниці. А так тільки й залишилося чухати чуприну та згадувати знаменитих чумаків. Якщо вони колись їздили із Стародубщини, Брянщини і навіть Смоленщини (батько розповідав) аж до Криму, то з Криму до Артемівська мабуть було би ближче. Бо наші постачальники, керуючись, мабуть, вказівками незабутнього Держплану, чекають наряду на сіль з Уралу, не інакше. От тільки б розірвані зв'язки позв'язувати.

І. КРАВЧЕНКО.

сел. Роздольне.

СТВОРЕНО КОМІСІЮ

27 липня в «Крымских известиях» опубліковано датоване на тиждень раніше розпорядження президента Республіки Крим «Про перевірку використання цільових бюджетних коштів, виділених на повернення і облаштування депортованих з Криму громадян у 1941 — 1944 рр.». Як видно з перших рядків документа, перевірка проводиться «у зв'язку з наявною інформацією про нецільове використання» цих коштів і «з метою їх ефективного використання».

До комісії входять міністр внутрішніх справ РК В. Кузнецов, прокурор РК В. Купцов, начальник по боротьбі з організованою злочинністю РК Г. В. Демидов та інші особи. Зате до неї не потрапив жоден з тих кримськотатарських громадських і політичних діячів, які від самого початку фінансування Українською державою процесу повернення депортованого народу наполегливо вимагали систематичної перевірки і звітності у витрачанні виділених коштів, хоч багато з них стали депутатами за списком Курултаю.

Тепер же цим питанням займаються ті, кому довіряє особисто Ю. О. Мєшков, а не кримськотатарський народ, для якого в основному це фінансування призначалося. Очевидно, це і є перша караюча реакція на досконально відому Юрію Олександровичу орієнтацію кримських татар у ході таємних і вільних виборів президента України.

Як би там не було, комісія сформована і через місяць повинна оприлюднити результати перевірки. Про об'єктивність її роботи кримськотатарський народ судитиме і з того, наскільки чесно вона зможе сказати про багатомільйонні суми, потрачені в недалекому минулому на латання дірок в місцевих і загальнокримському бюджетах.

Б. БАЛТАДЖИ
(«Къырым»).

ДУХОВНИЙ ВОЖДЬ ЖИРИНОВЩИНИ

Олександр Солженіцин регулярно і методично продовжує провокувати національну ворожнечу між українським і російським народами. Після виходу брошури «Как нам обустроить Россию» і «Обращения к референдуму 1 декабря 1991 г.» у журналі «Фарбс» опубліковане його нове інтерв'ю «Выбраться из-под обломков коммунизма».

Відверто кажучи, у згаданому интерв'ю нічого нового не говориться. Повторюються ті самі реакційні твердження з попередніх публікацій, що у 1919 р. Ленін «в утешение ее (України — Т. К.) самолюбия прирезал к ней несколько русских областей»; що Хрущов у 1954 р. «капризом сатрапа» подарував їй ще й Крим; що Солженіцин любить Україну «в ее этнических границах»; що 63% населення України розмовляє російською мовою і його необхідно переучити на українську, але Україні це не до снаги. «А сам украинский язык поднимать до международной высоты и потребности!» — уїдливо запитує він.

Дивує лише роздратованість Солженіцина на адресу світової громадської думки і особливо США, які захищають незалежність України. Очевидно, це пов'язане з тим, що з кожним роком Олександр Ісайович втрачає позиції унікального письменника Росії.

Його твори не являють собою художньої цінн світового рівня. Це не М. Гоголь і не Л. Толстой, не Ф. Достоєвський. Це рівень письменника російської глибинки.

Інформація про загадковий у ті часи ГУЛАГ, котра колись була основним козирем Солженіцина, застаріла. Нині світовий і особливо американський книжкові ринки заповнено набагато цікавішими, більш достовірними джерелами інформації — спогадами колишніх розвідників, працівників КДБ, посольств колишнього Союзу. Солженіцин втрачає моду, і це образливо для нього. До того ж після ряду публічних виступів Олександр Ісайович розкрив перед світовою громадськістю своє справжнє обличчя — як ідеолога імперського напрямку. Навіть російське зарубіжжя змушене було уїдливо відзначити, що під час виселення Солженіцина із Союзу КДБ підмінив його: автора «Одного дня Івана Денисовича» таємно залишили вдома, а в літак посадили його двійника із сумнівним завданням. У кожному жарті є частка істини.

У черговому публічному виступі, коли мова йде про Україну, Солженіцин неухильно стверджує, що він і сам є напівукраїнцем. Проте у тих самих виступах панує фізіологічна ненависть до українського народу, його мови, культури і особливо до незалежності України. Очевидно, образ «напівукраїнця» — це нова маска Солженіцина, яка дає йому право виступати від імені українського народу за «единую и неделимую империю». Нібито самі українці не бажають мати своєї держави, своєї мови, своєї культури. Таким чином, Олександр Ісайович добровільно взяв на себе роль агента впливу Москви.

Багато хто із зарубіжних та російських авторів стверджують, що Солженіцин відійшов від демократії західного розуміння і став пророком-провідником слов'янофільства. Це все так. Але Солженіцину-ідеологу більше личить роль духовного вождя жириновщини, хоча Олександр Ісайович застерігає американського читача: «Жириновский — это злая карикатура на русского патриота».

«Известия», мабуть, навмисно, щоб читач сам зміг порівняти зміст публічних виступів Жириновського і Солженіцина, спочатку опублікували статтю Жириновського «О собирательной роли России и молодых волках», а через деякий час передрукували із журналу «Фарбс» інтерв'ю Солженіцина «Выбраться из-под обломков коммунизма».

За формою ці «перли» публіцистики, природно, відрізняються, але їх зміст єдиний: про винятkову «судьбоносную» роль Росії у світі; про її «богоизбранный» народ; про російську національну ідею — «единую и неделимую империю».

Солженіцин стверджує, що фашизм у Росії не має шансів на успіх, тим самим він не хоче помітити ті 25 відсотків росіян, які проголосували за партію Жириновського, котрий по-фюрерськи проголосив: «Напоминаю: четвертый бросок — восстановление губерний в нынешних границах России. Пятый — восстановление России в границах СССР на губернском принципе, без республик-посредников. А там недалеко и до шестого броска — на юг, к Индийскому океану». («Известия», 25.04.94 г.).

Максим Горький у статті «О русском крестьянстве» писав:

«Вообще в России очень любят бить, все равно — кого. Есть даже поговорки, которые считают драку необходимым условием полноты жизни. «Ех, жить весело, да — бить некого». Я спрашивал активных участников гражданской войны: не чувствуют ли они некоторой неловкости, убивая друг друга? Нет, не чувствуют».

Письменник Віктор Астафʼєв пише: «Россия все-таки выбирается из лжи» («Известия», 30.04.94). Дай, Боже!

У свій час Рональд Рейган назвав Росію «империей зла». Солженіцин, щоб не відстати від іменитого американця, назвав Росію «империей лжи».

Цю тезу він підтвердив своїм інтерв'ю журналу «Фарбс».

«Сам почти наполовину украинец, — розчулено каже Олександр Ісайович, — вырос в звуках украинской речи, люблю ее культуру, сердечно желаю всяких успехов Украине, — но в ее реальных этнических границах, без захвата русских областей».

Так лицемірно міг говорити тільки герой роману Салтикова-Щедріна Іудушка Головльов.

Росія ніколи не вибереться з багна брехні, поки її духовними вождями будуть солженіцини, жириновські, незворови, распутіни, говорухіни й інші шарикови.

Тарас КОШЛАБА.

(«Українське слово», 30.VI. 1994).

ЩО В ІМЕНІ ТВОЄМУ?

Кажуть, ім'я людини має вплив на її долю. Це ніби якась аура, що все життя її оточує. Але навколо нас є ще багато інших назвиськ, які тим або іншим чином впливають на наше світосприйняття, погляди, стиль життя. Місто чи село, де ми мешкаємо, вулиця, де стоїть наш будинок. Річка, струмок, яр, гори й долини. Все це навколо нас від народження і становить середовище нашого перебування.

Від найдавніших часів люди знали імена-обереги. Але вже три чверті століття цей зв'язок з природною сутністю порушений. І мимоволі закрадається думка: чи не в цьому полягають витоки наших бід?

Давно і, мабуть, ще надовго в наше життя ввійшли зовсім інші, агресивні поняття. Вони стали настільки звичними, що ми, постійно перебуваючи в їх оточенні, не помічаємо протиприродності такого співіснування.

Жовтень сімнадцятого зруйнував багатовічний уклад не тільки життя людей, а й взаємозв'язок часів. Він стер з лиця землі храми і палаци, утопив у братовбивчій війні мільйони життів. І нинішнім поколінням мало що залишив, що б нагадувало їм про колишню гармонію людини та рідної їй землі.

Не знаю, чи є десь в Україні аналогія з Кримом. По ньому радикальна мітла історії мела не один раз протягом двох століть. Тому він і став майже безликим. Щезли природні топоніми, що зв'язували нерозривними нитками аборигенів з дивовижною природою.

Дійсність — ніби в кунсткамері серед віджилих понять. Північно-західна частина півострова не виняток, а яскраве того підтвердження. Несхожі за природно-кліматичними умовами два сільських райони — Чорноморський і Роздольненський — мовби заповідники епохи соціалізму. Зайди, що внаслідок історичних причин остаточно ще не вжилися тут корінням, неспроможні ототожнювати себе з новим для них середовищем існування. Для цього потрібне не одне століття. А тим часом живе місцеве населення в селах і селищах таких же невиразних, як і сама дійсність. Непоказні переселенські будинки та де-не-де «сучасні» блокові коробки. Їм до пари й назва — ні розуму, ні фантазії.

В Ак-Мечеті, нині райцентрі Чорноморському, революційна звитяга двадцятих років твердо залишила свій слід. Тут, крім центральної вулиці Революції, є ще на додачу й провулок з тою ж назвою. Про походження своїх мешканців не дає забувати й вулиця Пролетарська.

Дуже шануються тут герої громадянської — їх іменами названі вулиці Щорса, Фрунзе, Чапаєва, Котовського, Кірова. Поважають і письменників, котрі ніколи навіть не відвідували ці терени, — Белінського, Павленка, Некрасова, Чехова і навіть (знай наших!) Ломоносова. Щедра на пам'ять про ювілейні дати виявилась місцева влада, увічнивши в найменуванні вулиць шістдесятиріччя Жовтня і Союзу РСР.

А в сусідньому селищі Роздольному (колишній Ак-Шеїх) чомусь більше до вподоби виявився інший ювілей — тут іменем 40-річчя Перемоги назвали проспект, щоправда, схожий на звичайну вулицю. Головна ж магістраль, як і належить, носить найменування засновника єдиного вірного вчення. Революційне минуле — у вулицях Фурманова, Калініна, Червоноармійській, провулку Комсомольському. З письменників перевага надана Гоголю, Чехову, Пушкіну.

До цього часу живуть люди у селах Ульянівці, Новоульянівці, Комунарному, Котовському, Кропоткіному. Працюють у колгоспах і радгоспах із застиглими, як монументи, назвиськами — «60 років СРСР», «Шлях Леніна», «Шлях до комунізму», «Більшовик», імені Леніна, імені XXII з'їзду КПРС, «Советская Родина», «Чернишевський».

Так і тиражуються з твердою наполегливістю в усіх населених пунктах вулиці Леніна, Крупської, Жовтнева, Радянська, Піонерська, Комсомольська, Першотравнева. Так і рясніють імена Воровського, Кірова, Ворошилова, Фрунзе, Островського. З різними варіаціями залишаються вірними минулим ювілеям 30—40—50 років Перемоги, 40—50 років Жовтня, 60 років СРСР. Пощастило лиш одному селу Портовому Роздольненського району. У ньому трохи більше ста дворів і всього дві вулиці з цілком географічними назвами Південна і Морська.

Щоправда, сколихне інколи ностальгією переселенців пам'ять про рідні місця, вкладені в назви вулиць Сумської, Полтавської, Вінницької, Хмельницької. Але ненадовго. Здається, що не залишилось ні українців, ні кримських татар, у котрих взагалі все відняли.

Ніщо не оберігає нас, не пов'язує з духовними коренями. Нав'язані владоможцями найменування ще більше відривають нас від природного єства, не дають змоги осягнути, хто ми, для чого живемо на землі...

Тетяна УСПЕНСЬКА.

сел. Роздольне.

Релігійна інформація

БЛАГОДІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Піклування про дітей-сиріт постійно у полі зору міжконфесійного християнського центру «Небеса», який діє під керівництвом Володимира Андрощука в Ланівцях Тернопільської області. От і недавно діти отримали благодійні подарунки від своїх опікунів. «Небеса» піклуються й про дітей, потерпілих від аварії на Чорнобильській атомній електростанції, які нинішнього літа відпочивають в дитячих таборах.

ВІДНОВЛЕННЯ СВЯТА

Першого серпня цього року товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка відновило проведення великого свята — дня хрещення Руси-України. Проведення такого свята стало можливим тільки в нових умовах, коли Україна стала вільною і незалежною, коли всі релігії мають однакові умови і рівні права для своєї діяльності. Як повідомив голова товариства «Просвіта», народний депутат України Павло Мовчан, відзначення цього року дня хрещення Руси-України і дасть можливість відновити це свято.

ОСВЯЧЕННЯ МОНУМЕНТУ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

З ініціативи заслуженої артистки України Оксани Затворської у селі Яблунів, що на Косівщині, рік тому було розпочато будівництво Монумента незалежності. Її ідею підтримано сільськими осередками Народного руху України, Української християнсько-демократичної партії, «Просвіти» та виконкомом сільської Ради, які надали активну допомогу у втіленні задуму.

І ось нещодавно солідну працю було завершено. Перед людьми постала жіноча постать, що у піднятих руках тримає тризуб, гроно калини та колоски пшениці.

Освячення історичної пам'ятки здійснили священнослужителі Української греко-католицької церкви та Української православної церкви Київського патріархату.

УКАЗ ПРО СТВОРЕННЯ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОГО ЗАПОВІДНИКА В м. ВИШГОРОДІ

Останнім часом все частіше і частіше доводиться чути про Борисоглібський храм у Вишгороді, що під Києвом. І невипадково, адже за часів Київської Русі він був резиденцією князів. Тут вирішувались найважливіші державні питання. Тут Ярослав Мудрий написав першу слов'янську конституцію, збірник законів «Руська правда». Звідси, по суті, від першої християнської церкви бере початок християнство у древній Русі. В одинадцятому столітті князь Святослав Ярославович побудував у Вишгороді величний Борисоглібський храм-мавзолей, який став другою по величині в Європі культовою спорудою після храму Святого Петра у Римі.

В освяченому храмі в 1115 році були перепоховані перші древньоруські святі Борис і Гліб. На цьому святому місці збиралися слов'янські князі, щоб засудити міжусобиці та війни, а також осягнути єдність і братерство слов'ян. Під час нашестя монголо-татар у 1240 році храм був зруйнований. У 1861 році на фундаменті храму була збудована велика кам'яна церква, але під час війни її зруйнували. Київська обласна Рада народних депутатів, Український фонд культури та Українська православна церква висунули пропозицію: надати цій історико-культурній пам'ятці особливий статус і оголосити історичну частину сучасного Вишгорода заповідною зоною. В останні дні свого президентства Леонід Кравчук підтримав цю пропозицію і видав указ про створення історико-культурного заповідника у місті Вишгороді. Як спрацює цей указ за нового Президента — побачимо.

СВЯТКУВАННЯ 850-РІЧЧЯ УСПЕНСЬКОГО СОБОРУ У КАНЕВІ

Тарасова могила є найвідомішою, але не єдиною реліквією Канева. Дивно, але більшість туристів минає увагою величний Успенський собор, споруджений ще у 1144 році Всеволодом Ольговичем, батьком героя «Слова о полку Ігоревім». 340 років тому під склепінням собору молився сам Богдан Хмельницький, а в 1861 році тут стояла домовина з тілом Тараса Шевченка.

Цього року стінам Успенського собору виповнилося 850 років. Тут відбулося урочисте святкування цього ювілею. Після Божественної літургії на зеленій галявині пройшли збори. Районне керівництво звітувало, що за останні роки відкрито 12 парафій, а на розвиток церкви райдержадміністрація жертвує 100 мільйонів карбованців. За таку небайдужість представнику Президента в районі і меру Канева вручено церковні медалі.

Агенція релігійної інформації.

ЗАЧЕКАЛИСЯ МОНЕТАРИСТА.

Якщо на початку 1993 року в обігу України перебувало 2,6 трлн. крб., то на початку 1994 — 48,4 трлн. крб., тобто майже у 20 разів більше. За шість місяців цього року обсяг платіжних засобів в обігу зріс до 70 трлн. крб. Майже до останнього моменту виборів президента України побутувала думка, що в економіці бракує платіжних засобів, а це спричиняє кризу платежів. Збільшувати грошову масу, а не прискорювати грошовий обіг пропонувала і Українська спілка промисловців і підприємців, яку очолював Леонід Кучма — нинішній президент України.

Насправді ж, за переконанням багатьох банкірів і, зокрема, голови Національного банку Віктора Ющенка, це геть чисто хибна думка. Навпаки: платіжну кризу породжує дедалі зростаюча грошова маса. За словами народного депутата Валерія Бабича, антикризова постанова Верховної Ради, прийнята у липні під тиском аграрного лоббі, примусила Національний банк вдатися до розміщення первинної емісії обсягом не менше 7 трильйонів карбованців (4,9 трлн. первинної емісії передбачало в рахунок пільгового кредиту згідно за рішенням ВР). Таким чином, важко не погодитись з банкірами стосовно двох серйозних причин, які повсякчас провокують додаткову грошову емісію. Перша — надмірний дефіцит бюджету. Уряд живе не по кишені, покриваючи нестачу коштів друкарським верстатом — емісією НБУ. Друга — державне замовлення. Уряд замовляє продукцію, незважаючи на те, що не має змоги її оплатити, бо у бюджеті для цього навіть не передбачені кошти. На сьогодні держава заборгувала сільгоспвиробникам за продукцію, яку вони здавали торік у держрезерви, понад 5 мільйонів карбованців.

Зростання грошової емісії в обігу, а відтак і рівня інфляції не уникнути без стабілізації валютного ринку, який на сьогодні, на думку виконавчого директора центру підтримки ринкових реформ Сергія Терьохіна, геть чисто зруйнований. Практично безготівкові валютні розрахунки скоротились до мінімуму, готівковий валютний ринок вже сягає обсягу близько 4 мільярдів доларів США — стільки ж запропонували країни «великої сімки» у вигляді фінансової допомоги Україні. Це поясснюється стримуванням валютного курсу з політичних міркувань і фіксацією курсу українського карбованця до американського долара. Скасування фіксованого курсу, яке обстоюють у парламенті члени фракції «Реформи», пов'язується з поновленням торгів твердою валютою на Міжбанківському валютному ринку. Однак, незважаючи на те, що державний бюджет, за підрахунками центру підтримки ринкових реформ, не долічується третини доходів від зовнішньоекономічної діяльності саме через фіксований курс українського карбованця до американського долара, і на те, що скасувати це рішення пропонували своєю заявою 115 нардепів, це рішення відкладено на невизначений термін.

Згідно з оцінками Віктора Пензеника, на 1 січня 1994 року поза банківською сферою «крутилося» 12,8 трлн. крб., сьогодні — 27 трлн. крб. Значною мірою, вони обслуговують «тіньовий оборот». Зростанню тіньових капіталів сприяє не тільки незугарна кредитно-фінансова політика, а й механізм ціноутворення. Назву лиш одну причину. Не усунувши причин зростання цін (емісія), уряд Зв'ягільського обмежив торговельну надбавку на рівні 55 відсотків. Таким чином, якщо товар, придбаний за 100 тисяч, внаслідок інфляції за місяць ставав удвоє дорожчим, а його продавали за 155 тисяч карбованців, то решта 45 тисяч добиралась готівкою — нелегально.

Новий прем'єр Віталій Масол видав розпорядження щодо декларування валют і валютних цінностей, які перебувають на балансах українських структур за кордоном. Тим самим визнано, що Україна є одним з крупних інвесторів у західну економіку. Треба, втім, відкинути ілюзії, що силою можна зупинити втечу капіталів. Причини втечі зрозумілі: знецінення національної валюти, відсутність вільної конвертації, вільного доступу до іноземної валюти, відсутність контролю з боку реального власника, неможливість легального інвестування в економіку України (блокування приватизації), і навпаки — можливість заміщати капітал, що втік, дешевими кредитами.

Григір ЧОРНИЙ,
(Пресова Агенція Новин).

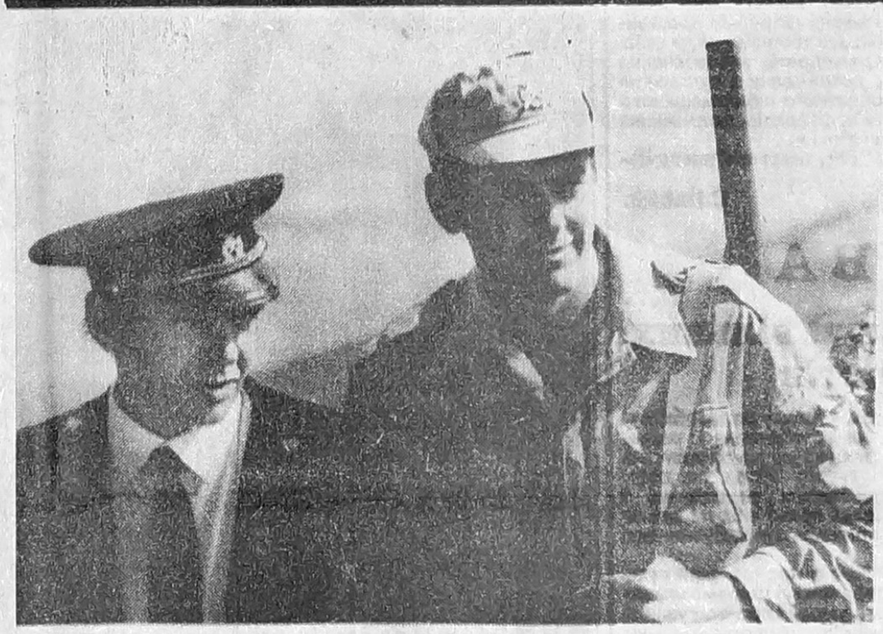

НА ОХОРОНІ ЛІСУ

На початку нашого століття по-хижацькому вирубалися неповторні кримські ліси — охоронці води, якої дуже мало на півострові, знищувалися тварини. Ще недавно тут полювала партійна еліта (Хрущов, Брежнєв, Пономарьов) та їхні сателіти з колишніх так званих демократичних країн. Із «Кримського державного заповідно-мисливського господарства» воно тепер перейменоване у Кримський державний заповідник біосферного напрямку. Зараз тут стало більше порядку, рідше лунають постріли по оленях, косулях, муфлонах, кабанах та зайцях. Ліси заповідника починаються змішаними гаями, з густим переліском, щільно переплутаним непрохідною колючою ожиною.

Вище в гори — діброви, де зустрічаються 200—250-річні дерева-велетні. Ще вище — чисті букові ліси. Тут скрізь прохолодно у колонаді дерев. Популярна у Криму сосна, котра відрізняється від своїх сестер химерною формою. Її крону сформував вітер, та й зелене вбрання її яскравіше. Смолистий запах сосни гірських лісів цілющий і його називають «бальзамічним». Ось чому багато санаторіїв для хворих на легені розташовані в горах у соснових лісах. Ліс обривається з підйомом раптово — і з'являється яйла. Тут завжди стійкий вітер, напоєний запахами шавлії, чебрецю.

Вище яйли — вже вершини Кримських гір. Ліс — це єдиний живий організм, і йому необхідна допомога. І люди лісництв піклуються про нього і про тварин. Ліси звільняють від хворих дерев, проводячи санітарні рубки, а косуль, оленів, муфлонів підгодовують взимку сіном, кореneплодами, зерном, кукурудзою.

Альминське лісництво заповідника, приміром, займає сім з половиною тисяч гектарів. Саме сюди тягнуться на відпочинок туристи з різних місць України і Росії. Під керівництвом лісничого Олексія Храброва тут налагоджена охорона угідь. Ні влітку, ні взимку тут не буває пожеж, скоротилися браконьєрство та незаконні вирубки лісу. Багато мальовничих куточків стало місцем відпочинку трудящих. До них, відчасти, відносять район печери «Мармурова» на плато Чатирдагу, лісний кордон «Кринички».

На знімках: лісничий Олексій Храбров; кращі лісники Альминського лісництва Юрій Буглов (ліворуч) і Станіслав Махно під час оглядин своєї ділянки лісу.

Текст і фото Костянтина **ДУДЧЕНКА.**

ЗНАМЕННА РІЧНИЦЯ

В ювілейному святі з нагоди 50-річчя УГВР, що проводилось на Львівщині, взяли участь і активісти громадських організацій Криму — голова Сімферопольського товариства політв'язнів і репресованих Роман Новосад та секретар міської «Просвіти» Любов Луців.

Серед багатьох заходів, які проводились у Львові і селах Зашкові (музей і пам'ятник Є. Коновальцю) і у Білогорщі (пам'ятник і будинок, в якому загинув Р. Шухевич) протягом чотирьох днів за участю багатьох гостей з Австралії, Америки, Канади й Англії, а також ветеранів ОУН-УПА з Галичини і Волині, найбільш хвилюючим був мітинг у лісі біля села Сприня, на місці колишнього лісництва, де 11—15 липня 1944 року відбувся перший Великий збір Української Головної Визвольної Ради. Серед двадцяти його учасників були й прибулі зі Сполучених Штатів Микола Лебедь і Мирослав Прокоп.

У виступах Слави Стецько, Миколи Лебедя, Мирослава Прокопа, Петра Дужого та інших підкреслено провідні ідеї та мету УГВР, яка діяла в Україні як верховний політичний центр організованої революційно-визвольної боротьби українського народу в умовах німецької, а згодом московсько-більшовицької окупації. Особливу увагу привернув виступ біля Пам'ятного каменя, на якому викарбувано імена засновників та членів УГВР, Наталії Осьмак, доньки Кирила Осьмака, президента УГВР. На цьому мітингу виступив також причетний до діяльності УГВР за кордоном Роман Новосад. А на мітингу біля пам'ятника Степану Бандері від імені українських громадських організацій Криму він привітав жителів села Старий Угринів Калушського району.

Наш кор.

«БІБЛІОТЕКА УКРАЇНЦЯ» – ДЛЯ ВАС

Книги цієї бібліотеки нині розшукують як бібліографічну рідкість, хоча перші видання з'явилися лише два роки тому. Та й справді диво: у суворий час паперового дефіциту за адресою Київ, бульвар Шевченка, 14, з'явилось друком понад сорок книжок.

Хто ж автори «Бібліотеки українця»?

Це відомі українські вчені, професори і доценти Київського університету імені Тараса Шевченка, вчені Національної академії наук України, які своєю плідною працею сприяють відродженню національної культури, становленню української державності.

Вже перша книга, яка мала полемічну назву «Кого зрадив гетьман Мазепа» (її написав Володимир Сергійчук) набула неабиякого розголосу. А друга книга — знову несподіванка! — для дітей: «Земля скарбів» письменника і художника Анатолія Василенка.

Коли в Києві 1993 року зібрався всесвітній форум українців, делегати його, як дорогоцінний дарунок, повезли додому за моря-океани перший десяток гарно оформлених книжок «Бібліотеки українця», серед яких було дослідження «Пересопницька Євангелія і клятва президента Л. Кравчука» Олеся Білодіда та Івана Бражника, «Українці в імперії» В. Сергійчука, «Українські народні казки» (передмова та упорядкування Ліді Дунаєвської), «Духовний світ українського народу» (упорядкування, передмова Олени Таланчук).

З'явився друком і цікавий переклад з французької «Влесова книга: життя та релігія слов'ян» Бориса Ребіндера (редактор Олесь Білодід).

Культура України розвивалася, збагачувалася упродовж тривалої історії українського народу, підносила його до вершин духу і творчості. Про це розповідається в книзі «Історія культури України», яку випустив на допомогу школярам і студентам авторський колектив у складі: В. Бокань, Н. Гозулова, Н. Заблоцька, А. Кондратюк, Л. Польовий.

Хто ж був ініціатором створення «Бібліотеки українця»?

Це відомий майстер художньої і репортажної фотографії, викладач факультету журналістики Київського університету Микола Антонович Ляшенко, який з дружньою підтримкою і творчими порадами колег-журналістів і філфаківців зумів реалізувати свої творчі задуми, знайти оригінальний формат видання, типове (але й різноманітне!) оформлення, вдалі для читання шрифти. Так з'явилися серії книжок (їх підготовлено вже чотири), які охоплюють питання історії та духовного світу українського народу, долі багатьох представників наукової і творчої інтелігенції, зокрема, видатних релігійних діячів України. Тему релігії в Україні було широко представлено серією книжок до всесвітньої зустрічі у Києві діячів українських християнських церков із діаспори. Серед них — «Життя Миколи Чудотворця», «Свята Варвара», книги митрополита Іларіона (професора Івана Огієнка) «Хвалімо бога українською мовою», «Як поводити себе в Божому храмі», дослідження В'ячеслава Липинського «Релігія і церква в історії України», Дмитра Степовика «Релігії світу», історичні портрети: «Митрополит Мстислав» Андрія Ткачука, «Йосип Сліпий» Олекси Мишанича.

Значний інтерес становлять нові книги із різних аспектів історії України. Серед них «Соборний герб України», яку, до речі, написав студент-філолог Київського університету Володимир Панченко, дбайливо зібравши герби та їх походження княжої доби, герби різних українських земель XIV—XVII ст. та герби кінця XVIII — початку XX століття.

Про патріотичну спрямованість «Бібліотеки українця» свідчать вже самі назви книжок, які дають чітке уявлення про їх тематику: «Гетьман Пилип Орлик і його Конституція» (автори Ірина Кресіна і Олексій Кресін), «Історія української зброї» (Андрія Панібудьласка та Бориса Канцелярука), «Українці і Крим» Василя Чумака, «Соборність України: поняття, ідея і реальність» Петра Сергієнка.

Із любов'ю до української літератури і знанням проблеми створено літературно-критичні нариси Миколи Дубини «Антін Крушельницький», Володимира Коломійця «Добра і правди син. Старицький-драматург», Юрія Бедрика «Василь Стус: проблема сприйняття».

Все це розмаїття книжок, багатство досліджень надруковано у малому видавничому підприємстві «Фотовідеосервіс», яке очолює М. А. Ляшенко, скромно позначаючи на останній сторінці кожної книги — «Видавець». Його «Бібліотека українця» розрахована в першу чергу на студентів, учнів-старшокласників, на учителів, викладачів вищої школи, на широке коло читачів, які цікавляться історією України і її сьогоденням.

Юрій ЯРМИШ,
доцент інституту журналістики Київського університету ім. Т. Шевченка.
Гонорар — у фонд «Кримської світлиці».

НАШ КАЛЕНДАР

ТВОРЕЦЬ «ЗАПОРОЖЦІВ»

Виповнилося 150 років від дня народження І. Ю. Рєпіна (1844—1930), видатного живописця.

Батько художника, військовий поселянин, був рядовим Чугуєвського уланського полку і займався кіньми. Малий Ілля часто бував на пасовиську і захоплювався вирізанням з паперу силуетів коней, наклеював їх на шибки вікон у хаті. А коли хлопцеві подарували фарби, то зайнявся малярством. Перші художні навики отримав у школі військових топографів і місцевого живописця Бутакова. Потім — 8 років наполегливого навчання в Академії мистецтв (1864—1871).

За програмну роботу на задану до конкурсу тему «Воскресіння доньки Іаїра» І. Рєпін отримав найвищу нагороду — велику золоту медаль, що надала право виїхати у закордонне відрядження до Парижа.

Оволодівши основами професійного малярства в Академії і Парижі, художник повернувся до рідного Чугуєва. Його цікавила народна тематика і образи для творчості. І. Рєпін пише селянські портрети «Полохливий чоловʼяга», «Мужик з дурним оком», картину «Під жандармським конвоєм», живі сценки «У волосному управлінні», «Екзамени в сільській школі». З'являється задум картини про селянський хресний хід. Краща робота цього циклу — портрет Чугуєвського протодиякона Івана Уланова — «Протодиякон». Це перша робота, що експонувалася у Товаристві пересувників. Потім уся подальша творчість майстра була пов'язана з діяльністю цього передового художнього об'єднання. Розквіт творчості І. Рєпіна припадає на кінець 70-х — початок 90-х років. Шедевром портретного живопису вважається портрет М. М. Мусоргського в українській вишиваній сорочці. Одна за одною народжуються картини «Бурлаки на Волзі», «Арешт пропагандиста», «Відмова від сповіді», «Царівна Софія», «Вечорниці», Іван Грозний і син його Іван», «Не чекали» і знамениті «Запорожці»...

Картина написана на сюжет листа запорожців турецькому султану Махмуду IV, котрий надіслав козакам грізне застереження — добровільно здатися. Запорожці відповіли султану насмішливим листом.

Картина «Запорожці» принесла Іллі Юхимовичу Рєпіну славу історичного живописця. До козацької вольності художник звертався й пізніше. У 1908 році з великим темпераментом написав картину «Чорноморська вольниця».

І. Рєпін прожив довге життя. В старості він так перетомив свою праву руку, що вона почала всихати. Тоді художник навчився тримати довгі пензлі лівою рукою.

Поселившись 1900 року на дачі «Пенати» біля містечка Куоккала, що відійшло до Фінляндії, Рєпін прожив там до кінця своїх днів. Він любив добро і красоту, як найкращі дари життя. А найбільше всього — мистецтво. Воно було завжди з ним.

Микола ЛІСОВИЙ.

ПОЕТИЧНИЙ РОЗМАЙ

Михайло ТЕРНАВСЬКИЙ

* * *

Як близько біля мене
яблуня:
досить простягнути руку
і яблуко буде в моїй руці.

Як близько біля мене
троянда:
досить простягнути руку
і квітка буде в моїй руці.

Як близько біля мене Ти.
Здається,
досить простягнути руку
і твоя рука буде
в моїй руці...
Але це тільки так
здається...

* * *

Маю багато спільного
з місяцем.

Місяць один пливе
у просторі,
я теж один
на цій планеті.

Місяць знаходиться далеко
від тебе.
Я теж знаходжусь
далеко від тебе.
Але місяцю краще.
Ти можеш вночі
виглянути у вікно
і побачити місяць,
а мене,
як би ти не хотіла,
як би не виглядала у вікно,
мене ти не побачиш.

ТЕПЛИЙ ЛІТНІЙ ДОЩ

Дерева принишкли —
слухаються, що оповідає
дощ.
Утихомирилися і птахи —
слухають, що оповідає
дощ.
Пелюстки квітів
згорнулися —
квіти слухають,
що оповідає дощ.
Безсумнівно, і дерева,
і птахи, і квіти
розуміють, що їм
оповідає дощ,
бо слухають уважно.

* * *

Коли на хвилі
загойдалась чайка —
я зворушивсь до сліз
і засумував,
що поряд нема тебе,
якій би я показав.

м. Сімферополь.

Орест КОРСОВЕЦЬКИЙ

О. П. ДОВЖЕНКО

Росисті килими кульбабні,
Луги, стави, очерети,
Шумкі бори, дороги звабні,
Та... не збагнеш, куди іти.

Немов Овідій у вигнанні,
Став без путі на ста шляхах.
Усюди затиски капканні,
Хваткі, у серці й на вустах.

Мовчить верховний
славолюбець,
Ходи немов на мотузку,
Броди, клади грибні
в козубець,
Боровочки у сосняку.

Безвихідь. Окрики
погрозні
Та застережливі слова,
Сусіди тихі та морозні
Та біль у серці невгава.

Бери козубець-
берестянку —
Мов душу, працю відняли.
Згоряє серце доостанку.
Мов закопали, загребли.

У двері стукати глухому!
Ні, хоч би лихо стерегло,
Не будь супутником
лихому,
Хай бідним чаплінським
Шарло!

Ні: не лабузні догоджання.
Не ладан, смирна та елей!!!
Турни невільне покаяння.
Як заповзятець Галілей!!!

смт Чорноморське.

Світлана КОНОШЕНКО

* * *

Исполнен тишины
Сырой прохладный вечер.
Зеленый плащ весны
Мои укроет плечи.

Удача — вверх из рук! —
Летящей птицей станет.
Зеленый лес разлук
К себе на тропы манит.

Но память бередя
И растравляя душу,
Зеленый плач дождя
По всем дорогам кружит.

с. Медведево
Чорноморського району.

Валентин НЕГОДА

* * *

Був день сяйний,
мов яблуневий цвіт,
І ти світилась,
ніби наречена.
Тобою милувався цілий світ,
А ти закохано
дивилася на мене

Я весь горів
від радості й печалі.
Як сонце, що світило угорі.
Роки нам в скроні
сивину вплітали,
І відлітали в вирій журавлі.

І от один...
У сонячнім розмаю,
Де мак хліби
криваво покропив,
Я тихо над житами
пролітаю,
У край скорботний,
високосних жнив.

м. Сімферополь.

Віктор ГУМЕНЮК

* * *

Львівська бруківка,
вмита дощем,
Заблискотіла.
Комусь рідна до щему,
А мені просто мила.
В ній відлунюються,
як у сні,
Квітникарки,
трамваї,
дзвіниці...
І злютовані, чепурні,
Кам'яниці.
Я в розмаї цьому східняк,
Йду самотньо бульваром
І сповна не уп'юсь ніяк
Галицьким чаром.

м. Сімферополь.

Михайло АНДРЄЄВ

УДАРИ ДОЛІ

Нищівно влучні
Удари долі.
Не жив я гучно,
Не впав додолу.
Не рвись, не вужчай,
Моя стежино.
На міць-живучість
Беруть людину.
Беруть причепно,
Як сталі пробу.
Рубнуть знічев'я
Під корінь роду.

* * *

Гудуть джмелі.
Траву на лузі
Рясна додолу гне роса.
По-весняному розгалузивсь
Моїх думок вишневий сад.
О краю мій —
майстерне творча!
Я — диригент
в оркестрі фарб.
Дивлюсь солоній
правді в очі
І відкидаю цвіль і фальш.
Боготворю неспинність
руху
І справи доброї печать,
Трудівника всевишні руки
В наш переломний,
шквальний час.

с. Зеленогір'я
Алуштинського району.

Михайло ВИШНЯК

* * *

На душі оркестрів буря.
Ні! Не буря — буревій...
Світлі тони, тони хмурі...
Не оркестри, а двобій.

Сумнів, розпач і розпука...
Знову стрічі сяйна мить...
О! Свята вона, розлука,
Варта муки, щоб
любить!

м. Сімферополь.

Микола АРТЕМЕНКО

СЕРПЕНЬ

Зарум'янилась ніжно
калина,
Вечір тіні на землю кладе,
Закотивши штани по коліна,
Тихо росами серпень
бреде.

Усміхаються лагідно
айстри,
Повернувши голівки
до зір...
Ніби пензель великого
майстра
Переніс цю красу на папір.

Нива спить щедро
сонцем нагріта
І не знає про нашу нужду.
Пахне серпень дарунками
літа
На вгороді і в тихім саду.

Щоб рум'янилась рясно
калина,
Не топтали копита щоб нив,
Я за тебе, моя Україно,
Під Чорнобилем
кривцю пролив.

Пережите приснилось
немовби,
Скільки тих було чорних
годин!!
А на Західнім Бузі від
бомби
Ще одержав «дарунок»
один.

А тепер усміхаються
айстри,
Повернувши голівки
до зір...
Ніби пензель великого
майстра
Переніс цю красу на папір.

с. Донське
Сімферопольського району.

ШТРИХИ ДО ЛІТЕРАТУРНОГО ПОРТРЕТУ

* * *

МИХАЙЛО ТЕРНАВСЬКИЙ

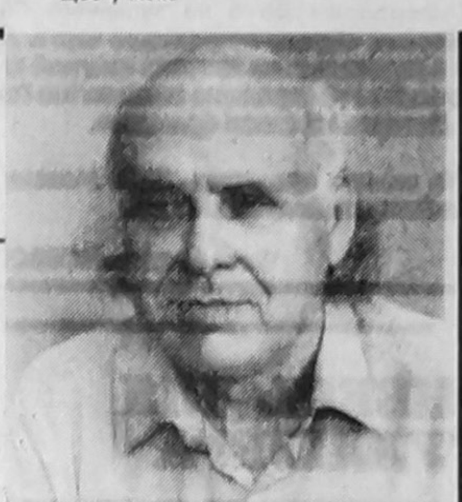

Михайло Тернавський — унікальне явище в українській літературі. Він — поет, перекладач, який пише п'ятьма мовами: українською, російською, польською, литовською і есперанто. Поет-есперантист відомий далеко за межами України. Його твори друкувалися на сторінках журналів, газет Англії, Австрії, Бельгії, Болгарії, Бразилії, Естонії, Італії, Колумбії, Нідерландів, Польщі, Угорщини, Франції. Зарубіжна критика одностайно відносить М. Тернавського до ряду обдарованих майстрів-есперантистів.

Михайло Якович Тернавський народився 11 серпня 1934 р. в Полтаві. В автобіографії він розповідає про своїх батьків, їх долю: «Моя мати — Шпигун Пріська — із селянського роду. Її батько — Яків Герасимович — повірив комуністичним ідеям, був засновником і першим головою колгоспу ім. Леніна на Полтавщині, служив новій владі самовіддано, за що був убитий односельцями в 1932 році.

Мій батько Тернавський Яків Миколайович — був сином поміщика із Запорізької області, отже, був винуватий перед новою владою із дня народження. Я також ніс той хрест усе своє життя, бо в епоху розквіту комуністичного режиму мені багато чого не дозволялося саме з цього приводу».

Перед війною родина жила у Заліщиках Тернопільської області. В дитячій пам'яті збереглися ті часи. «...Протилежний високий берег Дністра, наш будиночок стояв майже біля самої річки. Пам'ятаю костьол польський, біля якого сидів чоловік, що покарав себе голодною смертю за те, що буцімто убив рідного брата».

Під час війни батько майбутнього поета був на фронті. А мати з двома дітьми опинилася в Казахстані — Акмолінська область, село Раївка. Тут жили засланці — поляки, українці, росіяни, чеченці, корейці. Восьмилітній Михайлик пережив велике горе: «Пам'ятаю, — згадував поет, — спав я з братиком, він вночі весь час було товчеться, штовхає мене, кличе маму. Але одного разу я прокинувся здивований, що він так тихо лежить. Я доторкнувся до нього. Він був мертвий, хоча оченята були відкриті. Скільки їх, українських трупиків, залишилося в чужих землях».

1944 року Михайло з матір'ю повернувся на Полтавщину в село Циганське. Там справді жили цигани і бабуся Михайлика — мати його матері. Закінчив перший клас сільської школи. А між тим повернувся з війни і батько покалічений, але живий. Батьки переїхали до Полтави. Хлопець там продовжував навчання. Любив дуже читати. А в п'ятому класі почав писати власні вірші. 1968 року закінчив Харківський інститут культури. Працював директором Полтавського клубу письменників. Творча біографія почалася з критичних виступів. Згодом заявив про себе і як поет. Плідними наслідками увінчалася його перекладацька діяльність. Він перекладає твори болгарських, російських, польських, білоруських поетів українською мовою.

Переїхавши до Криму, керував літоб'єднанням при газеті «Крымский комсомолец». М. Тернавський — автор збірок «Відтінки» (Харків, «Прапор», 1967), «Сонячний годинник» (Харків, «Прапор», 1976), «За виднокoлом» (Сімферополь, «Таврія», 1986). 1987 року вийшла збірка мовою есперанто «Колоро», а також переклади творів українських поетів мовою есперанто. 1978 року став членом Спілки письменників України.

Михайло Тернавський — самобутня творча індивідуальність, яка знаходить самовираження в неординарності ліричних перевтілень. Його віршам чужа безпредметна претензійність, надуманість, штучність. Інколи безпосередність вислову така щира, довірлива, що своєю притишеністю нагадує піаніссімо в музиці. «Михайло Тернавський — пише Б. Олійник, — не схильний до «ударних» кінцівок, загонистих поворотів. Він дає лише легкий контур, лише начерк висновку, запрошуючи читача співпрацювати з ним в пошуках суті».

Сила і своєрідність вірша М. Тернавського закладена в глибинності підтексту, який випливає з тонких натяків, інакомовності, неочікуваності зближень явищ, понять, несподіваності і крутості поворотів поетичної думки. Природньо підкреслює поет іскринки гумору, самоіронії, щоб колоритніше та соковитіше виразити глибину людських почуттів.

Англійська поетеса Мева Марон, познайомившись з поезією М. Тернавського в есперантському часописі, що виходить у Франції, писала про принадність наївності і простоти його повних життєвого змісту віршів: «Наївна його поезія ніби говорить безпосередньо про речі дуже прості, ніби поет не усвідомлює зв'язку з усім світом і суспільством, а втім, зв'язок цей є. Вірші дуже природні. Якщо б вірші не виростали так природньо, як листя на дереві, Кітс вважав, що не варто б писати. Але саме такі вірші пише М. Тернавський».

Цікаві думки про індивідуальний стиль М. Тернавського висловив І. Драч у передмові до збірки «Сонячний годинник». «Михайло Тернавський вміє писати про речі прості і не тільки вміє писати, перш за все має наснагу писати про відчуття найпростіші, найбуденніші».

Від себе додамо: писати про прості речі, писати мудро — справа не з легких. Без таланту тут не обійтись.

Верлібр — це тканина вірша М. Тернавського. Поет багато взяв від славнозвісних майстрів верлібра У. Уітмена, Е. Верхарна. Б. Олійник вважає, що верлібр нашого поета має «чітке національне підгрунтя». Воно, підгрунтя, на наш погляд, особливо відчутне у широкому застосуванні розмовності, яка характеризується багатством синтаксично-інтонаційних структур, їх гнучкістю.

Визначальним регулятором творчих шукань М. Тернавського є саме життя. Показова і сама історія вхождення поета в літературу. Від неї віє гіркотою і якоюсь неприкаяністю. Згадує М. Тернавський: «І хоча вірші частіше з'являлися на сторінках республіканської преси («Літературна Україна», журнал «Вітчизна»), але друкуватися активно не почав. Мені пояснили, що треба писати на потрібні теми (про славні діла Комуністичної партії), бо саме таких творів потребує народ. Я в цьому сумнівався, хоча написав таки кілька творів, бо хотілося друкуватися».

Тоді, «в порядку самозахисту», «щоб не писати вірші «на потрібні теми», почав вивчати мови — болгарську, білоруську, польську, литовську. Незабаром почали з'являтися переклади з цих мов. Потім прийшло бажання вийти з своїми творами в інші країни світу. Вивчив есперанто. Почав писати цією мовою, відчувши свободу творчості.

Філософічність є однією з граней лірики М. Тернавського. Поет володіє секретами відкривати важливе, велике в дрібному, в буденному, пересічному — незвичайне, величне. І всі ці відкриття у нього постійно співвіднесені з ідеалами людяності, щастя. М. Тернавський — поклонник краси, яку він одкриває в навколишньому світі, одухотворяється нею, зачаровується. У його першій збірці «Відтінки» є промовисті рядки:

Я нахилився до травиці.
Ну, й дивина —
природи твір.

Читач не може байдуже пройти мимо них. Дрібне, непомітне — «травиця» враз зійшло на рівень величного, здатного викликати подив — «природи твір». Природно і невимушено зійшлися в слові поета глибока задума і тендітний порух людської душі, володіючої витонченістю смаку, щоб зачаклувати читача. Аналогічний поетичний жест зробив автор, задивившись на молоду вербу, що так пишно розпустила віти зеленаві:

Чи, може, справді це
неперевершене
творіння!
Чи, може, це
найвище втілення
закону вроди!

Стає зрозуміло, що для поета природа — невичерпний у своїй винахідливості майстер творити красу. А де краса — там добро, морально-етична чистота.

Поезія М. Тернавського відзначається багатством мотивів, починаючи від естетичних, філософських, інтимних, морально-етичних і кінчаючи громадянськими. При їх інтерпретації поет залишається самим собою, різко відмінним від інших поетів.

В центрі його ліричних роздумів стоїть людина, яку він бажає бачити щасливою, духовно досконалою, прекрасною. Людина для нього — це сіль землі. Та людська доля часто жорстока. Сама людина не завжди духовно досконала, часом морально ущербна. І тоді у віршах М. Тернавського займає місце сумовитість, чи гірка іронія, або сумна усмішка. Спостерігається вихід в русло алегоричності. У віршах розробляється мотив людина і час. При цьому впадає в око звертання до езопівської мови. Як відомо з історії літератури, езопівська мова використовувалася для вираження власних поглядів письменника приховано. Езопівською мовою М. Тернавський користувався, коли торкався осягнення розгулу тоталітаризму, суспільного безладу і насилля. Поет виражав свої думки недомовками, натяками з метою маскування від цензурних заборон.

Серед творів на тему людина і час зустрічаються ліро-епічні форми. Мистецькою викінченістю відрізняється вірш «Кожного разу», із першої збірки, де життєва правда постала в реалістичних картинах. Поет демонструє уміння природно і просто якимось штрихом чи деталлю вивести читача з однієї атмосфери в іншу, круто повернути думку. В аналізованому творі все підкорене тому, щоб центральна ідея громадянської значимості набула максимальної виразності. Автор домігся шляхом поєднання епінної оповідності з пронизуючим ліризмом показу драматизму людського життя. Вірш починається епічно-інформативними рядками:

Кожного разу,
коли я пригадую дитинство,
я пригадую рідне місто й базар,
перший повоєнний базар.

У пам'яті зринають базарюючі — бабусі, дівчата, діди, дядьки, діти. Одні продають, інші купують. Торгують хто чим — хто водою, хто цигарками:

«Хто хоче пити, карбованець — від пуза!»
«Хто хоче палити, «Казбек» — пара
карбованець».

А над усім отим безладним шумом-гудом, над усією метушнею

летить мелодія:
«На позицию девушка
провожала бойца».

І ця гостра, болюча нота відразу ж входить у душу читача, відроджуючи в ній незабутні страждання воєнного лихоліття, яке принесло стільки горя всім, зокрема дітям.

Постає питання: а як виглядали творчі пошуки поета в 70-х роках, коли після хрущовської «відлиги» наступила смуга застою з її економічними, політичними, правовими деформаціями, що сягнули аж до репресій над інакомислячими! Коли запанувала кампанія цькування письменників Б. Антоненка-Давидовича, Л. Костенко, М. Лукаша, І. Дзюби, Л. Коваленка та інших. А тих, що активно відстоювали право українського народу на свою державність, свободу, розвиток національної культури, було закинуто за грати тюрм. Це тоді загинув в ув'язненні талановитий поет Василь Стус.

На честь М. Тернавського треба віднести спроби викриття брежневсько-сусловського «розвинутого соціалізму», протесту проти «заморожування України». Тут необхідно нагадати історію з віршем «Я люблю тебе...», що увійшов до збірки «Сонячний годинник» 1976 року — четвертого року після початку арештів українських письменників. Видавці книги зрозуміли підтекст вірша. Ризикнули не вилучати твору. І він таки зайняв своє місце у збірці.

На перший погляд, це безвинний інфантильного характеру віршик про милу серцю поета «річеньку Ворскло». Насправді ж образ «річеньки Ворскло» — алегорія України, замороженої похмурою лютою зимою застою!

Я люблю тебе,
моя мила,
моя річенька,
моя Ворскло.

Поет впевнений, що заморозити Україну, її народ не можна. Адже в глибині ріки, під кригою не завмирає життя!

І хоча я бачу —
зараз, в ці
зимові дні,
Ти стала просто смугою криги,
я розумію,
що не тільки
зовні,
а там,
в глибині,
ти така ж,
як і була,
справжня річенька,
і в тобі живуть
фантастично
прекрасні
риби.

Вірші-алегорії М. Тернавського спровоковані і підказані життям, гірким досвідом. Його дуже вражало те, що на словах у нас проголошувалося свободу людської особистості, а на практиці це було навпаки. Так, наприклад, викликали внутрішній протест нав'язування мистецтву авторитарних настанов, встановлення над мистецтвом адміністративно-державного контролю. Догматичні приписи соцреалізму, заідеологізованість приводили до руйнування творчої особистості. Добре відомі поетові терор 30-х років, що привів до винищення творчої інтелігенції України, «перевиховання» митців у «психушках» в роки застою, арешти митців. Все це оберталося деформаціями творчих індивідуальностей, трагедією талантів. Нерідко траплялося так, що твори були такими одноманітними, як яйця, знесені однією куркою. Проти цього протестує поет у вірші «Колір»:

Я б хотів,
щоб у мене
був такий
свій колір,
аби при вимові мого імені
він виникав
так природно,
як білість —
при слові сніг,
як голубінь —
при слові небо,
як зеленість —
при слові трава.
Я б волів
мати
отакий
свій
колір.

М. Тернавський згадує, як в колі письменників йому пощастило прочитати свій тетраптих-глосу «Земля Жуана-да-Гами» і як захоплений твором Андрій Малишко вмить підвівся з місця, підбіг до нього і міцно обняв. М. Тернавський згодом опублікував вірша з посвятою А. Малишку.

«Збулося... як близько... Жуана-да-Гами земля!»
О мент відкриття! О для кого цей мент не зорів!
Воліємо чудо-землі, що мов кличе здаля,
Яку не відкрито, якої нема взагалі.

Нещасною людина буває з різних причин. Так казкова цариця Несміяна — уособлення людини, яка позбавлена дару, що дається людям природою — здатність сміятись. Є іще один дар — здатність мріяти. Людину, позбавлену цього дару, можна поставити поруч з Несміяною. Вона також нещасна. Мрія і пов'язана з нею людська ненаситність бажаних нових і нових відкриттів, порив у країну щастя — як це прекрасно. Але як боляче буває людям, коли їм навіть час прибуття на береги чудо-землі було названо М. С. Хрущовим, а виявилося це, м'яко кажучи, неправдою. Поет підсумовує:

Гарячка із згадок по Індії
створює марево:
Його переслідує слон —
ніби ось-ось настигне...
Збагнув, щось мовить. Схопився.
Чи всі так помремо,
В останню секунду сказать
щось важливе не встигнем!
О доле! Як болісно жити
І думати з острахом,
Що десь і на тебе
привиддя чатує примарне.

Логіку розвитку поетичної думки гостро відчув А. Малишко, що в своїй особі і в усьому народові осягнув тих обдурених, яким обіцяно відкриття землі, «якої нема взагалі». Нам зрозумілим стає емоційний спалах творця «Пісні про рушник», коли прослухав твір М. Тернавського з отією болісною кінцівкою: про те, як гризотно жити звабою землі, «яку не відкрито, якої нема взагалі».

А як жити на землі батьків, землі реально існуючій, але про яку заговорити вважалося мало не злочином!

Серце, ти знаєш, для тебе шкідливе будь-яке
враження, і не дай боже з любаскою
слухати казку
про дуба. Серце, погуба для тебе
перевантаження, але й недовантаження —
теж погуба.
І нарешті я мовив: «Годі належувати мозолі!»
Серце, я певен, ти розправиш крила, як сокіл.
Світе, покажи мені степ широкий, великі зорі,
мою Україну і козацькі могили високі.

Так і написав поет: «козацькі могили високі». А в збірці «Сонячний годинник» перелякані видавці викреслили авторські слова і вставили від себе: «і гори Кавказу високі». Вийшло як у народній приказці: «Я йому про індики, а він про гуси»... Справді, до чого в цьому контексті «гори Кавказу високі»! Нісенітниця! Зате «ідеологічно витримано».

Роздумуючи над вічною філософською проблемою про щастя, поет вважає чи не найважливішим його складником — патріотизм. Патріотом є не той, у кого, кажучи словами І. Франка, «повен рот патріотизму» або є належані мозолі. М. Тернавський чудово, влучно, з лукавинкою, як-то буває в українському народному гуморі, іронізує над тими, що радіють з того, що знайшли... «позу щастя», лежачи лежма. «Поза щастя» — так і назвав поет вірш:

Я ще не знайшов шлях до будинку Щастя,
але зате
я знайшов позу Щастя.
Хочете знати про ту позу? Маєте:
Це коли ти лежиш в такій позі —
у тебе кілька хвилин нічого не болить,
і ти можеш вигадувати, хто їде на Чумацькому
Возі,
милуватися зорями, яким довірено світло лить.

Мимоволі пригадується «поза щастя» Обломова, знайдена ним в лежанні на дивані. Не можна в цьому випадку не згадати «позу щастя», про яку так дотепно і дошкульно розповів Володимир Самійленко в славнозвісному вірші «На печі»:

Хоч пролежав я цілий свій вік на печі,
Але завше я був патріотом, —
За Вкраїну мою чи то вдень, чи вночі,
Моє серце сповнялось клопотом.
«Ще стоїть Україна. Не вмерла вона
І вмирати не має охоти.
Кожна піч українська — фортеця міцна,
Там на чатах лежать патріоти».

Проти національного нігілізму, манкуртизму, проти тих тенденцій, які закладалися іще в пору культу особи і приносили колосальні збитки національній свідомості, виступив М. Тернавський в алегоричному вірші «Якщо ти народився явором...».

Якщо ти народився явором,
ти повинен завжди бути явором,
і повинен радіти з того, що ти — явір,
і не варто навіть витрачати час
на побивання,
що ти не дуб чи не секвойя.
І тим паче, не варто витрачати час
на заздрість до птахів,
навіть до орланів,
що мають розмах крил 2 і 2,5 метра.
Ти явір.
І ти повинен радіти з того, що ти явір.
Бо ти, як явір, маєш
свої
яворові радості.

Поет утверджує почуття національної гордості, щастя зв'язку з своїм народом. У кожної людини є свої національні радощі. В цьому також одне із джерел людського щастя.

Щастя... Ліричний герой не бачить його без любові в найширшому значенні цього слова. М. Тернавський створив цілий ряд віршів про кохання. Його інтимна лірика також вирізняється самобутністю, тонкістю вираження порухів людської душі. Ліричний герой вірша «Я не знаю...» не осягнув, не сприйняв розумом того, «чи є на світі кохання» і чи варто визнавати «магію вроди». «Але, — каже він, —

я знаю,
як хороше — розповідати щось
і бачити,
як ти смієшся,
як затуляєш обличчя руками».

Ліричному герою не відомо, як себе почували ті, що потрапляли в такі ж ситуації, «чи знайоме це відчуття дивовижним птахам». Зате йому через дорогу усмішку милої відкрився у всьому дивовижжі краси цілий світ:

...я знаю:
є світ прекрасний,
є дерева красиві,
є квіти красиві.
Я все це зрозумів,
я все це розглядів,
коли ти сміялася.

«Чути, як море кидає хвилі на берег» — так починається наступний твір. Під шум морської хвилі проснулася кохана: ніжна і добра. Стала навпроти дзеркала, що виблискує в дверцятах гардероба. Її обличчя здається юнакові прекрасним, «як у жінок, ліплених пальцями Майоля». Він ще весь занурений в чари перебування з милою і не хоче, щоб отой ранок, озвучений притишеним шумом хвиль, зігрітий теплом двох сердець, минув:

Пахучість твого поцілунку
відлітає з губів моїх поволі.
Ранок.
Невже відлетять і хвилини ці!!

Відлетять. Все йде, все минає... Такий закон вічності.

Михайло Тернавський — талановитий український поет, щирий гуманіст, який з розкритою душею, з любов'ю ставиться до людей різних країн, національностей планети. Він уміє цінувати неповторність їхніх культур, досягнень в царині мистецтва, літератури. Прагне збагатити культурологічними цінностями свій народ шляхом перекладів з літератур інших народів. Пишучи п'ятьма мовами, в тім числі есперанто, він приносить на міжнародну орбіту духовні цінності українського народу.

Люблю мови.
Люблю перекладати
з інших мов на рідну.
І саме тому
люблю блукати лісом,
бо певен,
що найбагатша мова —
це мова
красивих дерев.

...1974 року, коли відзначалося 70-ліття видатної письменниці Литви Соломеї Неріс, М. Тернавський також прибув на свято, будучи запрошеним Спілкою письменників. Наш поет розповідає: «Мене зацікавив кущ, який ріс перед будиночком поетеси. Я запитав свого супутника, що це, і він пояснив, що переді мною популярне в Литві боже дерево, оздоба квітників, яке у віршах С. Неріс стало символом безсмертя, відродження... Дмухнув вітер, колихнувся кущ, і мені здалося — в його шелесті живі слова Соломеї. Про це я написав віршік».

Таким постає перед нами Михайло Тернавський в день свого ювілею — з своєрідністю образного світу, з своїми естетичними уподобаннями, з душею, відкритою для людей. Нехай вона буде такою довгі-довгі літа!

Олександр ГУБАР.

Кримська організація Спілки письменників України, редакція газети «Кримська світлиця», приєднуючись до теплих щирих слів, висловлених у статті відомого літературознавця і критика О. Губаря, сердечно вітають поета і перекладача Михайла ТЕРНАВСЬКОГО з 60-річчям від дня його народження. Зичать йому доброго здоров'я, творчого натхнення, нових талановитих книг!

З роси та з води Вам, Михайле Яковичу!

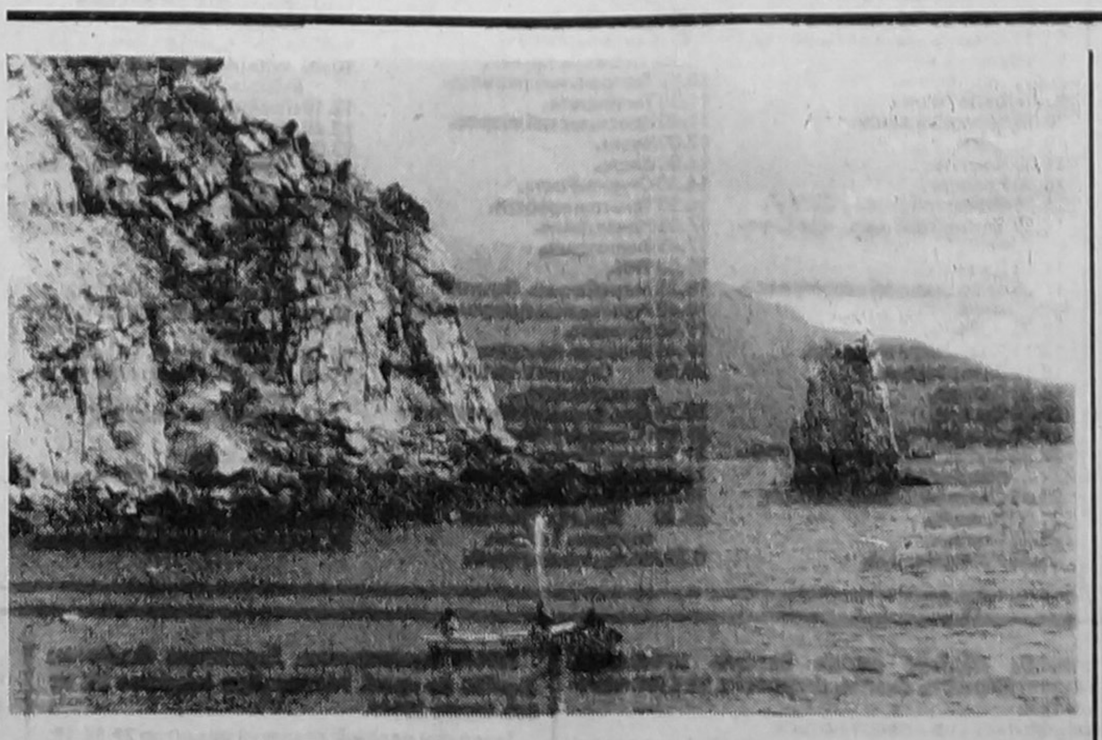

СКЕЛЯ «ПАРУС»

Фото О. ШУСТА.

ДЕРЖАВНІСТЬ

УКРАЇНСЬКА САМОСТІЙНІСТЬ ОХРЕЩЕНА

Усі ми знаємо, що Київська Русь була охрещена князем Володимиром у 988 році від народження Христового. Нова держава в ті часи потребувала віри для зміцнення і Божого благословення задля свого щастя. Майже через тисячу років українська самостійність, що відродилась на теренах стародавньої Русі, потребувала нового охрещення.

Двоє українців — пани Скиба і Горлач (Канада) — минулого року пройшли дорогами рідної країни від Білорусі до Одеси і від Польщі до Росії, поставивши на своєму шляху дев'яносто шість хрестів.

Цього року Степан Горлач знову приїхав на українську землю, щоб закінчити свою акцію — охрестити Крим.

— Мій щирий приятель Петро Борсук власною машиною відвіз мене з Києва до кордону з Кримською автономною республікою, — розповідає С. Горлач. — А звідти пішки від Красноперекопська до Керчі я пройшов дорогами цього прекрасного півострова. Хочеться відзначити надзвичайну доброзичливість і приязне ставлення місцевого населення. З приватних розмов я зрозумів, що в більшості своїй люди різних національностей не мають нічого проти України й українців. А одна жінка сказала так: «Прости мені, рідний краю, що українською мовою не розмовляю!» Вразило тепле ставлення до моєї акції місцевих властей, зокрема Джанкойської Ради народних депутатів. Завдяки депутату Стародубу я не мав жодних проблем з деревиною для хрестів. Коли прийшов до Керчі, відвідав український ліцей мистецтв. Там мене зустріли діти і заспівали своїми дзвінкими голосами старовинних українських веснянок та гаїлок. Приємне враження від зустрічей збереглося в моєму серці, і я привезу ті враження до Канади.

Під час походу по Криму Степан Горлач поставив загалом 14 хрестів. Про свої подорожі він написав книгу, яка планується до випуску на початку наступного року в одному з вітчизняних видавництв.

Віктор КОВАЛЕНКО.

ХЛІБ — УСЬОМУ ГОЛОВА

В селі Ароматному Білогірського району працює пекарня колгоспу «Перемога». Денна зміна випікає хліб селянам, а нічна — для міста. П'ять разів на тиждень водій Сияр Муртазаєв привозить хліб у Сімферополь. Де б не зупинився Сияр Алійович, відразу появляється черга. Люди з задоволенням купують смачний хліб, що випікає за народною технологією Галина Мандрика зі своєю бригадою.

На знімку: **продавець Лідія Молєва та пенсіонерка Людмила Юдіна.**

Фото **Миколи ЛІСОВОГО.**

ПРОГРАММА ТЕЛЕВИДЕНИЯ

Понедельник, 8 августа

УТ-1

9.00 УТН.
9.10 Худ.фильм«Дом, который построил Свифт». 1, 2 серии.
11.30 Мультфильм.
12.00 Телефильм« Иван Миколайчук. Тризна».
13.00 УТН.
13.10 Худ.фильм «Ягодка любви».
15.40«Все—всем».
17.00 УТН.
17.10«Бодетаун». 21, 22 серии.
18.00 Для детей. «И льется музыка прекрасная».
18.30 Канал«Д».
19.30 Синтез. Академик Б.Веркин.
20.00 УТН.
20.10 Ай Пи Киев.
20.15«Громада» представляет».
21.10«Размышления на фоне праздника». О Днях греческой культуры в Крыму.
21.35 Советы телерадиорекламы.
21.40 Спокойной ночи, дети.
21.55 Ай Пи Киев.
22.00 УТН.
22.35 Советы телерадиорекламы.
22.40 Киноафиша.
23.00 Ай Пи Киев.
23.05 П.Кулиш.«Ностальгия». Триптих.
23.50 1 Международный фестиваль. Часть 1.
0.50 УТН.
1.00 Худ.фильм.«Копытом сюда, копытом туда».

«Останкино»

6.30«Утро» /7.00 Новости/.
9.00 Деловой вестник.
9.15 Посмотри, послушай...
9.40«Дикая Роза».
10.05 Мультфильм.
10.15 Америка с М.Таратутой.
10.45 Предприниматель.
11.00 Новости .
16.00 Новости .
16.25 Наш музыкальный клуб.
17.00 Звездный час.
17.40 Телерадиокомпания«Мир».
18.00 Новости.
18.25 Мир сегодня.
18.40 Азбука собственника.
18.50 Погода.
19.00 Час пик.
19.25«Дикая Роза».
19.50«Прогулки с И.Бродским». Часть 2.
20.40 Спокойной ночи, малыши.
21.00 Новости.
21.35 Погода.
21.45 Игры Доброй Воли.
22.15 Клуб«Белый попугай».
23.00 Док.фильм.«Мерилин Монро. Портрет легенды».
0.00 Новости.

УТ-2, УТ-3,«Россия», Крым-ТВ

16.00 Вести.
16.20 Телегазета.
16.25 Мульти-пульти.
16.50 Там-там новости.
17.05 Новая линия.
17.40 Видеотекст
18.00 ТНК.
18.15 Реклама.
18.20«Мы-глазами американцев».«Полет над гнездом кукушки». На гарантии у«Гаранта». Котировка ценных бумаг.
19.15«Вита-ТВ».
21.10«Болгарские встречи».
21.30 Перекресток.
22.05 Худ.фильм.
23.10«ДЭН-ТВ».
23.30 СИТ-3.
23.40 Телеигра «5 плюс 1».
0.00 Окна.
0.30 Про-видео.
1.05 СИТ-3.

«Черноморская»

7.00 РОССИЯ.
9.05 Повтор вечернего блока передач.
12.20 РОССИЯ.
19.35 Телекомпания АРТ г.Одесса. Программа«Дело».
20.00 Музыкальный микс.
20.30 Худ.фильм «Когда опаздывают в ЗАГС».
22.00 РОССИЯ.

Вторник, 9 августа

УТ-1

9.00 УТН.
9.10 Худ.телефильм«Поляна сказок».
10.20 Мультфильм.
10.50 Доброго вам здоровья.
11.20 Док.телефильм.
12.30 В.-А.Моцарт. Концерт.
13.00 УТН.
13.10 Программа «Плеяда».
14.00 Киноафиша августа.
15.40«Все—всем».
17.00 УТН.
17.10«Бодетаун». 23, 24 серии.
18.00 Фант-лото «Надежда».
19.05 Хозяином на земле.
19.40 Блок-Нот.
20.00 УТН.
20.10 Ай Пи Киев.
20.15 Спокойной ночи, дети.
20.30 Дуэт, дуэт.
20.55 Кубок УЕФА:«Лиллестрем» /Норвегия/ — «Шахтер» /Донецк/.
22.45 Ай Пи Киев.
22.50 УТН.
23.20 1 Международный фестиваль. Часть 2.
0.40«Останкин».
1.10 УТН.

«Останкино»

6.30«Утро» /7.00 Новости/.
9.00 Обзор рынка недвижимости.
9.15 Веселые нотки.
9.35 Мультфильм.
9.45«Дикая Роза».
10.15 Человек и закон.
10.45 Дело.
11.00 Новости.
16.00 Новости .
16.25«Война роботов» /США/.
16.50 Волшебный мир, или Синема.
17.10 Джем.
17.40 О социальной защите населения.
18.00 Новости.
18.25 Документы и судьбы.
18.40 Знак вопроса.
18.50 Погода.
19.00 Час пик.
19.25«Дикая Роза».
19.55 Футбол.«Локомотив» /Москва/—ЦСКА. 2 тайм.
20.45 Спокойной ночи, малыши.
21.00 Новости.
21.35 Погода.
21.45 Из первых рук.
21.55 Песня-94.
22.40 Худ.фильм «Считается опасным» /Италия/.
0.35 Новости.
0.45 Авто-шоу.

УТ-2, УТ-3,«Россия», Крым-ТВ

7.00 Вести.
7.20 Требуются... Требуются...
7.30 Формула-730.
8.00 Время деловых людей.
8.30 Ура, каникулы.
9.00 Всемирные новости Эй-Би-Си.
9.30 Утренний концерт.
9.45 Момент истины.
10.40 Клип-антракт.
10.45«К-2» представляет:«Фрак народа».
11.35 Телегазета.
11.40 Крестьянский вопрос.
12.00 Вести.
16.00 Вести.
16.20 Студия«Рост».
16.50 Там-там новости.
17.05 Новая линия.
17.40 Видеотекст.
18.00 ТНК.
18.15 Реклама.
18.20 Программа армянской редакции.
18.50 Композитор Павел Гаврилов.
19.15 Шесть песен на бис. Лайма Вайкуле.
20.05 Визитка.
20.10 Мульти-пузыри.
20.30 СНН.
21.00 Визитка.
21.05 Сезон.
21.20 Приват-ТВ представляет...
22.15 Свободный рынок—свободный выбор.
22.45 Сегодня на сегодня.
22.50 Обратная связь.
23.00 Джемикс.
23.30 СИТ-3.
23.40 Худ.фильм.
1.25 СИТ-3.
1.30 Про-видео.

«Черноморская»

7.00 РОССИЯ.
9.05 Повтор вечернего блока передач.
12.00 РОССИЯ.
19.05«На пороге ночи» (33 часть).
19.30 Мультфильмы.
19.50 Телегазета ТВ-7.
20.00 Уника-ТВ«Время местное».
20.20 Уника-ТВ«Заметки из Иерусалима».
20.40 Музыкальный микс.
21.00 Худ.фильм«Бен Гур» (1 серия).
23.25 РОССИЯ.

Среда, 10 августа

УТ-1

9.00 УТН.
9.10«Свічадо».
9.55 Худ.фильм«Звенигора».
11.40 Концерт артистов-юмористов.
12.45 Мультфильм.
13.00 УТН.
13.10 Авансцена.
15.40«Все—всем».
17.00 УТН.
17.10«Бодетаун». 25, 26 серии.
17.55 Для детей.«Писанка-малюванка».
18.25 Молодой юбилей.
19.35 Мультфильмы.
20.00 УТН.
20.15 Колокола Чернобыля.
21.00«Співана поезія» Зои Слободян. 2 часть.
21.10 Советы телерадиорекламы.
21.15 Спокойной ночи, дети.
21.30 УТН.
22.00 Футбол. Кубок Чемпионов.«Силькеборг» /Дания/ -«Динамо» /Киев/.
23.45 Ай Пи Киев рекламирует.
23.50 Спрашивайте—отвечаем. О приватизации имущества госпредприятий.
0.10 Худ.фильм«Тень папоротника».
1.40 УТН.

«Останкино»

6.30«Утро» /7.00 Новости/.
9.00 Российский дайджест.
9.15 Мультфильм.
9.30«Дикая Роза».
9.55 Клуб путешественников.
10.45 Деловой вестник.
11.00 Новости .
11.20 Баскетбол. Чемпионат мира. Мужчины. 1/4 финала.
16.00 Новости .
16.25«Война роботов» /США/.
16.50 Комикс-бум.
17.05 Ответы.
17.40 Телерадиокомпания«Мир».
18.00 Новости.
18.25 Мир сегодня.
18.40 Технодром.
18.50 Погода.
19.00 Час пик.
19.25«Дикая Роза».
19.55 Рыцарь комедии. Эраст Гарин.
20.40 Спокойной ночи, малыши.
21.00 Новости.
21.35 Погода.
21.45 Монолог.
22.00«А корабль плывет...» /Италия/.
0.15 Новости.
0.25 Бумеранг.

УТ-2,«Россия», Крым-ТВ

7.00 Вести.
7.20 Требуются... Требуются...
7.30 Формула-730.
8.00 Время деловых людей.
8.30 Доброе утро, Европа.
9.00 Всемирные новости Эй-Би-Си.
9.30 Утренний концерт.
9.45«Санта-Барбара».
10.35«Атомные тайны».
10.50 Театральный разъезд.
11.35 Телегазета.
11.40 Крестьянский вопрос.
12.00 Вести.
16.00 Вести.
16.20 Студия«Рост».
16.50 Там-там новости.
17.05 Новая линия.
17.45 Видеотекст.
18.00 ТНК.
18.20 Мерабаньыз, балалар!
18.40 Религиозная программа.
19.00 Концерт.
19.45 Киевская панорама.
20.05 Студия«Укртелефильм» представляет...
20.35 Док.фильм«Тайна любви».
21.05«Санта-Барбара».
21.55«Шануймося, друзі.».
22.50«Хвала» предлагает.
23.00 Ближе к делу.
23.20 Худ.телефильм«Собачье сердце». 1 серия.
0.25 Молодежная студия.

«Черноморская»

7.00 РОССИЯ.
9.05 Повтор вечернего блока передач.
13.25 РОССИЯ.
19.05«На пороге ночи» (34 часть).
19.30 Мультфильмы.
19.50 Телегазета ТВ-7.
20.00 Уника-ТВ«Развлечение сегодня».
20.25 Авторская программа ЧТРК и ЮКТ.«Портрет на фоне трюка».
20.45 Музыкальный микс.
21.00 Худ.фильм«Бен Гур» (2 серия).
22.25 РОССИЯ.

Четверг, 11 августа

УТ-1

9.00 УТН.
9.10 Худ.фильм«Тень папоротника».
10.40 1 Международный фестиваль.
13.00 УТН.
13.10 Телефильм.
13.40 Предлагаю игру.
15.40«Все—всем».
17.00 УТН.
17.10«Бодетаун». 27, 28 серии.
18.00 Для детей.«Звездочки».
18.30 Детский лечебный центр во Львове.
19.00 Шаг к себе.
19.30 Пульс.
20.00 УТН.
20.10 Ай Пи Киев.
20.15 Тележурнал«Право».
21.05 Волшебный мир Нины Саенко.
21.35 Советы телерадиорекламы.
21.40 Спокойной ночи, дети.
21.55 Ай Пи Киев.
22.00 УТН.
22.35 Мультфильмы для взрослых.
22.55 Ай Пи Киев.
23.00 Наедине со всеми.
0.00 Молодежная студия.«Гарт».
1.00 УТН.

«Останкино»

6.30«Утро» /7.00 Новости/.
9.00 Обзор рынка недвижимости.
9.15 Мультфильм.
9.40«Дикая Роза».
10.05 В мире животных .
10.45 Предприниматель.
11.00 Новости .
11.20 Баскетбол. Чемпионат мира. Мужчины. 1/4 финала.
16.00 Новости .
16.25«Война роботов» /США/.
16.50 Мультитроллия.
17.05 ...До 16 и старше.
17.40 Планета.
18.00 Новости.
18.25 Документы и судьбы.
18.40 Загадка«СБ».
18.50 Погода.
19.00 Час пик.
19.25«Дикая Роза».
19.55 Лидер.
20.40 Спокойной ночи, малыши.
21.00 Новости.
21.30 Погода.
21.40 Москва—Кремль.
22.00 Лотто«Миллион».
22.30 Худ.фильм.«Дорога в Парадиз».
0.10 Новости.
0.20 За цыганской звездой...

УТ-2, Россия», Крым-ТВ

7.00 Вести.
7.20 Требуются... Требуются...
7.30 Формула-730.
8.00 Время деловых людей.
8.30«Виртуозы 2000 года».
9.00 Всемирные новости Эй-Би-Си.
9.30 Поехали.
9.40«Санта-Барбара».
10.30 Волшебный сундучок.
10.40 Ура, каникулы.
11.40 Крестьянский вопрос.
12.00 Вести.
16.00 Вести.
16.20 Студия«Рост».
16.50 Там-там новости.
17.05 Телегазета.
17.10 Новая линия.
17.40 Видотекст.
18.00 ТНК.
18.15 Реклама.
18.20 Программа греческой редакции.
18.50 Встреча с членами правительства Республики Крым.
19.35«Музыкальная гостиная».
20.05 Мультфильм.
20.30 Реклама.
20.35«Санта-Барбара».
21.25 Стиль жизни.
22.05 Национальные и коммерческие банки Украины. История и действительность.
22.35 Худ.телефильм«Собачье сердце». 2 серия.
23.40 Программа«Ку.».

«Черноморская»

7.00 РОССИЯ.
9.05 Повтор вечернего блока передач.
12.25 РОССИЯ.
19.05«На пороге ночи» (35 часть).
19.30 Мультфильмы.
19.50 Телегазета ТВ-7.
20.00 Авторская программа ЧТРК и ЮКТ.«Портрет на фоне трюка».
20.30 Уника-ТВ«Европейский калейдоскоп».
21.00 Худ.фильм«Некоторые любят погорячей».
23.05 РОССИЯ.

Пятница, 12 августа

УТ-1

9.00 УТН.
9.10 Науч.-поп.фильм«Танец с розовой лентой».
9.40 Августовским утром.
10.40 Худ.фильм«Тайна Золотого Будды».
12.10«Гранте, музики». Концерт.
12.40 Мультфильмы.
13.00 УТН.
13.10 Телефильм«Михайлова гора. Мария». Фильм 2.
13.30 Молодежная студия.«Гарт».
14.30 Мы—татары.
15.40«Все—всем».
17.00 УТН.
17.10«Бодетаун». 29, 30 серии.
18.00 Для детей.«Встреча с прекрасным».
18.40 Корифен танца. Т.Таякина.
19.00«Основа». Мысли против течения.
19.45 Деловые ведомости.
20.00 УТН.
20.10 Ай Пи Киев.
20.15 Худ.фильм«Долгая дорога в дюнах». 3 серия.
21.20 Играет В.Кошуба.
21.35 Советы телерадиорекламы.
21.40 Спокойной ночи, дети.
21.55 Ай Пи Киев.
22.00 УТН.
22.35 Экономическое обозрение.
22.50 Ай Пи Киев.
22.55 Арт-майдан.
0.00 Спорткурьер.
0.10 Худ.фильм«Призрак замка Моррисвилль».
1.40 УТН.

«Останкино»

6.30«Утро» /7.00 Новости/.
9.00 Новый старт.
9.15«Сорока».
9.40«Дикая Роза».
10.05 Док.телефильм«Танзиля».
10.15 Огород круглый год.
10.45 Бизнес-класс.
11.00 Новости.
11.20 Баскетбол. Чемпионат мира. Мужчины. 1/4 финала.
16.00 Новости.
16.25 В гостях у сказки.
17.50 Азбука собственника.
18.00 Новости.
18.25 Человек и закон.
18.55 Погода.
19.05 Человек недели.
19.25«Дикая Роза».
19.50 Поле чудес.
20.40 Спокойной ночи, малыши.
21.00 Новости.
21.35 Погода.
21.45 Худ. фильм«Полиция, Питон-357».
0.00 Новости.
0.10 Музобоз.

УТ-2, УТ-3,«Россия», Крым-ТВ

7.00 Вести.
7.20 Требуются... Требуются...
7.30 Формула-730.
8.00 Время деловых людей.
8.30«Музыка всех поколений».
9.00 Всемирные новости Эй-Би-Си.
9.30 Поехали.
9.40«Санта-Барбара».
10.30 Волшебный сундучок.
10.40 Телегазета.
10.45 В мире животных.
11.40 Крестьянский вопрос.
12.00 Вести.
16.00 Вести.
16.20 Студия«Рост».
16.50 Там-там новости.
17.05 Новая линия.
17.40 Видеотекст.
18.00 ТНК.
18.15 Реклама.
18.20 Программа немецкой редакции.
18.50 Пристрастная камера.
19.00 Парламентский час.
209.00«Прямая речь». Встреча с вице-премьером Крыма Е.Ф.Сабуровым.
20.30 Реклама.
20.35«Санта-Барбара».
21.25 Худ.фильм.
22.40 Фешн-клаб.
23.10 Виннер-после.
23.30 СИТ-3.
23.40 Футбол как футбол.
0.40 Классика мирового киноискусства.
2.25 СИТ-3.
2.30 Про-видео.

«Черноморская»

7.00 РОССИЯ.
9.05 Повтор вечернего блока передач.
13.05 РОССИЯ.
19.05«На пороге ночи» (36 часть).
19.30 Мультфильмы.
19.50 Телегазета ТВ-7.
20.00 Уника-ТВ«Заметки из Иерусалима».
20.20 Музыкальный микс.
20.35 Худ.фильм«Город в тупике».
22.00 РОССИЯ.

Суббота, 13 августа

УТ-1

9.00 УТН.
9.10 Ритмическая гимнастика.
9.30 Тайна одухотворенности.
10.00 Родная речь.
10.15 Мультфильм.
10.45«Сталь Криворожья».
11.30 Доброго вам здоровья. Что такое лейкоз?
11.55 Украина сегодня.
12.45 Мультфильмы.
13.10 Живое слово.
14.10 Мультфильм.
15.30 Благая весть с Риком Реннером.
16.00 УТН.
16.10 Канал«Д».
17.15 Худ.телефильм«Долгая дорога в дюнах». 4 серия.
18.30 Бенефис народного артиста Украины Яна Табачника.
20.00 УТН.
20.10 Ай Пи Киев.
20.15 Хроника МВД.
20.30 Таланты и меценаты.
21.10 Окно в Америку.
21.40 Спокойной ночи, дети.
21.55 Ай Пи Киев.
22.00 УТН.
22.35 К 200-летию Одессы.
23.00 Ай Пи Киев.
23.05 Худ.телефильм«Волчий приют».
0.40 Деликатес-шоу.
1.30 УТН.

«Останкино»

7.30 Субботнее утро делового человека.
8.15 Спорт-шанс.
8.45 Слово пастыря.
9.00 Зов джунглей.
9.30 Телерадиокомпания«Мир».
11.00 Утренняя почта.
11.30 Медицина для тебя.
12.00 Новости культуры.
12.10«Смак».
12.25 Худ.фильм«Влюбленные».
14.00 Встреча с Верой Городовской.
14.30 Лабиринт. О Международном фестивале им.А.Д.Сахарова в Афинах.
15.00 Новости/.
15.20 Программа«Х».
15.30 Худ.телесериал «Кэтвизл». /Англия/.
16.05 Тайны Старой площади.
16.35 В мире животных.
17.20 Без паузы.
17.50 Человек и закон. Спецвыпуск.
18.00 Счастливый случай.
18.50«До и после».
19.40 Звезды России на Патриарших Прудах.
20.40 Спокойной ночи, малыши.
21.00 Новости плюс.
21.35 Погода.
21.45 Худ. телефильм«Послание мертвеца» /США/.
23.40 Баскетбол. Чемпионат мира. Мужчины. 1/4 финала.
1.15 Погода.

УТ-2, УТ-3,«Россия», Крым-ТВ

8.00 Вести.
8.25 Мульти-пульти,.
8.45 Студия«Рост».
9.15 Пилигрим.
10.00 Вкусно, очень вкусно.
10.10 Док.фильм.«Словения. Остров желаний».
10.40«Портрет и лик».
11.10 Телезрудит.
11.15«Как жить будем?».
12.00 Худ.фильм«Иван да Марья».
13.25 Здорово живешь.
13.40 Крестьянский вопрос.
14.20 Козырная дама.
14.50 Док.фильм«Таганское танго».
15.50 Золотая шпора.
16.20 Футбол без границ.
17.15 Чемпионат Европы по легкой атлетике.
17.40 Видеотекст.
17.55 Встреча с прессой.
18.55 Реклама.
19.00 Студия«СВ» представляет.
19.10«Выше крыши».
19.30«ТрибунаЛ».
20.00«Меценат».
20.30 Телерынок.
21.00 Худ.фильм.
23.00 Вечерние развлечения для взрослых по телефону.
23.30 СИТ-3.
23.40 Худ.фильм«Тигры в помаде».
1.25 СИТ-3.
1.30 Про-видео.

«Черноморская»

8.00 РОССИЯ.
9.05 Повтор вечернего блока передач.
12.00 РОССИЯ.
19.05 Детский мир. Худ.фильм«Железная маска» (1 часть).
20.10 Продолжение следует. Худ.фильм«Чужие».
22.20 РОССИЯ.

Воскресенье, 14 августа

УТ-1

9.00 УТН.
9.10 Ритмическая гимнастика.
9.30 В воскресенье утром.
10.30 Науч.-поп.фильм.
11.00 Менора.
11.40 Служу народу Украины.
12.15 Худ.фильм«Арсенал».
13.55 Мультфильм.
15.00 Желаем счастья.
16.00 УТН.
16.10 Село и люди.
16.55 Игра в классики. Передача 2.
17.35 Мультфильм.
17.45 Бенефис народного артиста Украины Яна Табачника. 2 отделение.
19.15«Свічадо».
20.00 УТН.
20.20 Ай Пи Киев.
20.25 Артистическое казино.
20.55 Муз.фильм«Волшебница вечерниц».
21.25«Суперкнига-2». 22 серия.
21.55 Ай Пи Киев.
22.00 УТН.
22.20 Худ.фильм«Конец старых времен».
23.55 Ай Пи Киев.
0.00 Горизонты джазовой музыки.
0.50 Гороскоп мод.
1.20 УТН.

«Останкино»

8.15 Олимпийское утро.
8.50 Спортлото.
9.00 Марафон-15.
9.30 С утра пораньше.
10.00 Полигон.
10.30 Пока все дома.
11.00 Утренняя звезда.
11.50 Под знаком«Пи».
12.35 Вагон 03.
13.10«После Столыпина».
14.05 Шпаргалка.
14.10«Подводная одиссея команды Кусто».
15.00 Новости.
15.20 Диалог в прямом эфире.
16.00 Живое дерево ремесел.
16.05 Окно в Европу.
16.35 Вокзал мечты. Ю.Башмет.
17.20 Клуб путешественников.
18.15 Новости.
18.40«Баскетбольная лихорадка»,«Настоящие охотники за привидениями» /США/.
19.35 Бомонд.
19.55 Погода.
20.05 Худ.фильм«Гаспары».
22.00«Воскресенье».
22.50 Спортивный уик-энд.
23.10 Баскетбол. Чемпионат мира. Мужчины. Полуфинал.
0.40 Любовь с первого взгляда.

УТ-2, УТ-3,«Россия», Крым-ТВ

8.00 Вести.
8.25 Док.фильм.«Сеньора Виктория».
8.55 Студия«Рост».
9.25 Доброе утро.
9.55 Мастера. Михаил Глузский.
10.50 Клип-антракт. Ю.Кузнецов.
10.55 Аты-баты...
11.25 Соотечественники.
11.55 Чемпионат Европы по легкой атлетике.
12.55 Разговор на фоне истории.
13.35 Клип-антракт.
13.40 Крестьянский вопрос.
14.00 Вести.
14.20 Не вырубить...
14.35 Ретро-шлягер.
15.05 Белая ворона.
15.50 Чемпионат мира по автогонкам«Формула-1».
18.00 Волшебный мир Диснея.
18.45 Видеотекст.
19.00 К Дню строителя.
19.15 Приглашаем в путешествие.
19.30«Джокер».
22.00«Сеньорита».
23.00 Сегодня на сегодня.
23.10 5 студия.
23.30 СИТ-3.
23.40 Ток-шоу«Черный кот».
0.10 Про-видео.
0.40 СИТ-3.
1.40 СИТ-3.

«Черноморская»

8.00 РОССИЯ.
9.05 Повтор вечернего блока передач.
12.20 РОССИЯ.
19.05 Детский мир. Худ.фильм«Железная маска» (2 часть).
20.05 Музыкальный микс.
20.25 Худ.фильм«И черт с нами».
22.00 РОССИЯ.

ШУКАТИМУТЬ КОЗАЦЬКІ КОРАБЛІ

Болгарська підводна експедиція розпочне досліджувати морське дно поблизу порту Бургас. Вона шукатиме залишки 17 кораблів, які з 300 козаками на борту затонули у червні 1629 року. Водолази планують обстежити понад 48 квадратних миль дна. Перші спроби буде здійснено вже на початку серпня. Інтерес археологів викликало повідомлення грецьких дослідників. Відомості про катастрофу знайшли в бібліотеці Святої гори. Рукопис потрапив до Афін з монастиря Святої Анастасії. В ньому йшлося про те, що козацькі кораблі перестрівали торгові судна біля південних берегів Болгарії. Є згадка про те, що козаки робили швидкі набіги на сушу. Зібравши тут досить дорогий «улов», флотилія відпливла, але потрапила поблизу Несебра в сильну бурю.

Затонулі кораблі, на думку болгарських археологів, містять великі скарби. Якщо результати експедиції будуть успішними, правда про ті далекі часи дійде до нащадків.

Мар'яна **РОЧИНЬ-АНГЕЛОВА.**

ЦІКАВИНКИ

ОЛІВЕЦЬ ДЛЯ ГУЛЛІВЕРА

Швейцарці, котрі мають славу неперевершених годинникарів та сироварів, здивували світ, виготовивши найбільший у світі олівець. Завдовжки майже 14 метрів, вагою 805 кг і в діаметрі понад 2,5 метра, його було встановлено на фасаді одного з нових будинків у місті-курорті Монтре з рекламною метою. В цій інженерній операції брав участь вертоліт швейцарської альпійської авіації.

«Олівець» Гуллівера» рівно в 100 разів більший за звичайний олівець. Над його виготовленням одне з підприємств трудилося три місяці. Зроблено велетня з дерева, він має серцевину з графіту вагою 40 кг. На всяк випадок графіт підсилили сталевою арматурою. Швейцарські майстри вважають, що їхній витвір буде занесено до знаменитої книги рекордів Гіннесса.

***

Яке відношення до музики має прізвище російського поета-декабриста К. Рилєєва? Прізвище Кіндрата Федоровича Рилєєва походить од найменування старовинного музичного інструмента рилея, різновиду української ліри.

ЧОМУ МИ ТАК ГОВОРИМО

КАНІКУЛИ

Канікули люблять усі. Ця любов — унікальний випадок одностайності студентів і викладачів.

Саме слово походить від латинського «canicula», що, як не дивно, значить... песик.

Справді, кажуть жартома, що канікули — щасливий час, коли учні й студенти нічого не роблять, або, говорячи образно, ганяють собак. Утім, таке сумнівне заняття навряд чи приваблює вчених-педагогів. Насправді латинське слово «canicula» треба шукати не на землі, а на... небі. Бо саме так зветься латиною Сіріус — найяскравіша зірка у сузір'ї Великого Пса, або Оріона. Коли Канікула сходила на небосхилі, наставала найпекучіша пора року, і давньоримським школярам дозволялося, нарешті, відпочити. Зрозуміло, ще з весни учні починали нетерпляче виглядати свою заповітну зірку. На її честь відпускний період назвали канікулярним.

Чимало поблукавши білим світом, слово «канікули» прийшло у нашу мову лише у XVIII ст. І одразу відчуло себе, як удома!

В неділю, 7 серпня ц. р., у світлиці товариства «Просвіта» по вулиці Пушкіна, 8, в кімнаті № 17 відбудеться прослуховування запису виступів відомих українських громадсько-політичних діячів (Слави Стецько, Миколи Лебедя, Мирослава Прокопа та інших) на святковому академконцерті, присвяченому 50-річчю УГВР.

Початок о 14-й годині.

Правління товариства «Просвіта».

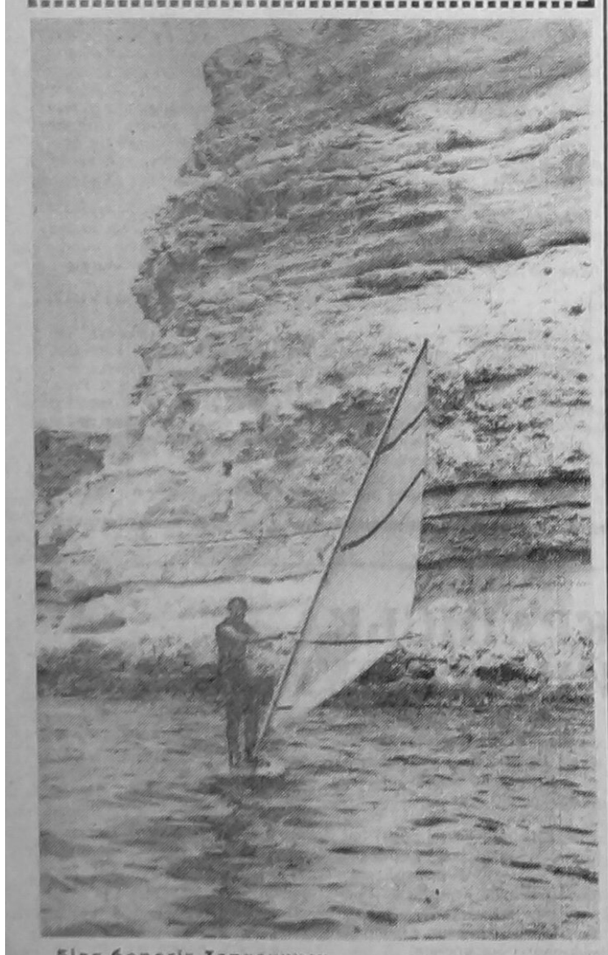

Біля берегів Тарханкуту.

Фото **Костянтина ДУДЧЕНКА.**

ДАМНИЦЯ

ВИПУСК 72-Й

Е. ПАНТЕЛЄЄВ (Москва). Білі: дамки a3, c7, e1, f8, прості b4, c3, d6, f2, f6, g7; чорні: дамки d2, h6, проста a7. Заставити просту. ba5 (h4 A), ab4, fc5, ab6, d8... A (g5), fc5, h4, e5, b6, e3, ef2, e5-d4, c3, hg3, g1.

В. РИЧКА (м. Глобине Полтавської обл.). Білі: дамки 9, 43, 45, 47, прості 13, 21, 27, 49, 50; чорні: дамка 4, прості 11, 16, 25, 32, 33, 38. Заставити просту. 20 (36A), 43-34, 49-44, 44-39, 31, 49. A (31), 49-44, 36 (14), 20 (25), 45, 6, 44...

Г. РУДНИЦЬКИЙ. № 1. Білі: прості 22, 23, 28, 33, 34, 36, 37, 45, 47; чорні: прості 10, 11, 14, 17, 20, 21, 26, 40. Виграш. 19, 31, 5, 36 (42), 37, 7.

№ 2. Білі: прості 18, 21, 23, 27, 32, 33, 44, 47, 49; чорні: прості 8, 9, 10, 16, 20, 24, 30, 36, 39. Виграш. 19, 43, 2 (37), 19 (36-41, 42), 37, 27. В початковій позиції шашка 47 може стояти і на полі 46, тоді фінал такий: (37), 24 (36-41), 47.

№ 3 — на діаграмі. Заставити просту.

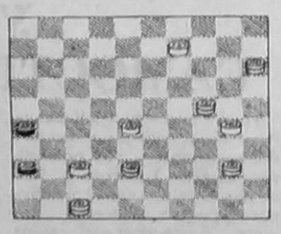

Торговая фирма «Ф. Стиль» ликвидируется. Претензии принимаются в течении двух месяцев. Тел. 0652 240-277.

Засновники: Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка, Кримська організація Спілки письменників України, трудовий колектив редакції.

Наш розрахунковий рахунок № 609217 у Сімферопольському філіалі Укрбанку «Відродження», МФО 324861.

Редакція не завжди поділяє думки авторів публікацій, відповідальність за достовірність фактів, цифрових та статистичних даних несуть автори.
Рукописи не рецензуються і не повертаються.
Редакція застерігає собі право скорочувати статті і виправляти мову.

Газета зареєстрована Державним Комітетом України по пресі. Реєстраційне свідоцтво КВ № 803. Індекс 30553.
Телефони редакції: головний редактор 29-86-59; відповідальний секретар 24-61-26; відділи 29-85-59. Факс 29-86-59.

Адреса редакції: м. Сімферополь, вул. Київська, 76, 4-й поверх, кімн. 410.
Листи просимо надсилати за адресою: 333034, м. Сімферополь-34, пошт. скринька № 972.

Головний редактор Олександр КУЛИК.